

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs: 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie: Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Plechtige openingszitting van de Conferentie der Jonge Balie van Dendermonde
op Zaterdag, 5 november 1960

Over de vordering tot ophouden ingesteld door K.B. Nr 55 van 23 dec. 1934,
de beteugeling van economische delicten en de gemeenrechtelijke vordering
tot ophouden

Rede uitgesproken door Mr. Walter VAN GERVEN

1. In de loop van deze uiteenzetting zal de vordering tot ophouden, ingesteld door koninklijk besluit nr. 55 van 23 december 1934 steeds op de achtergrond staan. Het is niet de bedoeling deze rechtsinstelling hier systematisch en uitputtend te behandelen; na de verschillende studies, die eminente auteurs aan het onderwerp wijdden ⁽¹⁾, bestaat hieraan geen nood meer. Eén bijzonder probleem in verband met deze vordering tot ophouden verdient nochtans een korte bespreking. Dit probleem, dat door de rechtsleer weinig behandeld werd, is de vraag naar de aanwendbaarheid van de vordering tot ophouden tegen handelingen, die reeds door een bijzondere strafwet verboden worden. Vermits het koninklijk besluit van 23 december 1934 zich uitsluitend richt tegen handelingen van onrechtmatige mededinging, zal de vraag zich hoofdzakelijk stellen ten aanzien van deze strafbare handelingen, die men economische delicten ⁽²⁾ of handelingen van verboden mededinging ⁽³⁾ noemt.

Nochtans het ene woord brengt het andere mee, de ene gedachte roept een andere gedachtengang op. En zo komt het dat in het tweede deel van deze uiteenzetting de gehele vordering tot ophouden zoals ze werd gecreëerd door het Koninklijk Besluit nr. 55 wordt onderzocht. Meer bijzonder zal daar gepoogd worden de verhouding te bepalen tussen deze vordering tot ophouden, hierna de bijzondere vordering tot ophouden genaamd, en de gemeenrechtelijke vordering tot ophouden, waarvan de modaliteiten nagegaan worden.

I. De aanwendbaarheid van de bijzondere vordering tot ophouden bij de beteugeling van economische delicten.

2. Volledigheidshalve weze hier nog herinnerd aan:

de grote lijnen van het K.B. nr 55. Door dit besluit wordt aan de voorzitter van de rechtbank van koop-handel de bevoegdheid toegekend om op vordering van de belanghebbenden of van een onder hen of van een beroepsgroepering, die de rechtspersoonlijkheid bezit, het ophouden te bevelen van bepaalde handelingen, nl. van diegene, die 1° strijdig zijn met de eerlijke gebruiken inzake handel of nijverheid en die 2° het concurrentievermogen van een mededinger aantasten of pogen aan te tasten b.v. door het ontnemen of frachten te ontnemen van zijn cliënteel. Niet alleen handelaars maar ook nijveraars of ambachtslieden, die niet noodzakelijkerwijze handelaars zijn, worden door het kon. besluit tegen hun mededingers beschermd. (art. 1). Nodig is nochtans dat de bestreden handeling een daad van mededinging is: dit veronderstelt een gelijkaardige activiteit tussen de gedingvoerende partijen en bovendien dat de gestelde handeling de concurrent in zijn *professionele bedrijvigheid* aantast. Een voornemen om te schaden in hoofde van de handelende persoon wordt echter niet vereist; nalatigheid volstaat volgens de heersende mening ⁽⁴⁾. Het is ook niet nodig voor het gelukken der vordering dat schade zich reeds voordeed: een dreiging met schade is voldoende ⁽⁵⁾.

In artikel 2 van het K.B. wordt ten exemplatieven titel een reeks van ongeoorloofde mededingingsdaden opgesomd. De voorzitter der rechtbank kan alleen het ophouden ervan gelasten; hij mag geen positieve bevelen geven tenzij binnen zeer enge grenzen ⁽⁶⁾. Anders dan in kortgeding is geen hoogdringendheid vereist om de voorzitter bevoegd te maken ^(6bis). Bovendien is de uitgevaardigde beschikking niet voorlopig maar doet zij ten gronde uitspraak en bezit zij na verloop der beroeps- en cassatietermijnen, kracht van gewijsde. In haar beschikkend gedeelte, alsook in

haar overwegend gedeelte, in zover dit het eerste noodzakelijk en rechtstreeks schraagt, is zij derhalve bindend ten aanzien van latere rechtsgedingen (7). Overtredingen van het rechterlijk bevel zijn strafbaar (art. 4).

3. De gestelde vraag is nu de volgende. Is het aan de bevoegde rechter, dit is de voorzitter van de rechtbank van koophandel, mogelijk op grond van het K.B. nr 55 het ophouden te verordenen van een daad die reeds door de strawet als een strafbare handeling werd bestempeld?

Ten einde het probleem concreter te stellen moge een welbepaalde wetgeving ter illustratie worden aangehaald. Ik neem hiertoe de premiereglementering omdat deze wetgeving een typisch voorbeeld van economische delicten betreft en omdat ik met deze reglementering het meest vertrouwd ben.

In het kort gezegd verbiedt deze wetgeving, die uitgevaardigd werd door K.B. van 13 januari 1935, sindsdien herhaaldelijk aangevuld en tenuitvoergelegd, het aanbieden zowel aan voortverkopers als aan verbruikers van premies verbonden aan het verkopen van een voorwerp of aan het verstrekken van een dienst. Onder premie wordt daarbij verstaan elk voorwerp of elke dienst die hetzij kosteloos, hetzij mits een lichte, dit is een voor de schijn gevraagde vergoeding, hetzij mits een met de hoodprijs versmolten prijs wordt verstrekt. Bepaalde voorwerpen zoals publiciteitsvoorwerpen of -diensten zonder handelswaarde en kortingen (onder vorm van kortingszegels of niet) worden geacht geen premies te zijn. Anderzijds blijft het toegelaten aan de verbruikers premies aan te bieden zo daartoe een zegelstelsel wordt aangewend. Op de zegels, die steeds uitbetaalbaar moeten zijn in speciën, en op de verzamelboekjes dient dan de waarde in geld te worden vermeld. Vroeger, dit is vóór het recente K.B. van 26 juni 1959 (8), moest ook voor de inrichting van een dergelijk premiezegelstelsel de machtiging van de Minister van Economische Zaken bekomen worden. Dit is nu overbodig (9). Inbreuken op het door de reglementering gestelde verbod zijn strafbaar.

Het probleem dat ons bezighoudt is: viseert het K.B. nr 55 alle ongeoorloofde mededingingshandelingen, d.w.z. zowel de *onrechtmatige* mededingingshandelingen (actes de concurrence déloyale) als de *verboden* mededingingshandelingen (actes de concurrence prohibée ou interdite)? Of nog: wanneer het K.B. nr 55 de vordering tot ophouden toelaat tegen elke « handeling strijdig met de eerlijke gebruiken inzake handel of nijverheid... » zijn onder deze woorden dan ook bedoeld de handelingen van *verboden* mededinging, zoals het buiten de reglementaire voorwaarden aanbieden van premies, verkopen van soldes, voeren van een leurhandel, verkopen op afbetaling, e.a., zodat ook tegen deze handelingen de bijzondere vordering tot ophouden kan worden ingesteld, natuurlijk steeds in de veronderstelling dat de bestaansvoorwaarden voor deze vordering aanwezig zijn.

4. In een korte bijdrage (10) beantwoordde dhr Jules D'Haenens deze vragen negatief. De kern van zijn argumentatie kan als volgt worden weergegeven. *Ratio legis* van de vordering tot ophouden is het instellen van een specifieke vorm van rechtsbekrachtiging n.l. het voorzien van strafsancities. Inderdaad, alhoewel de onrechtmatige mededingingshandelingen zelf, door het K.B. nr 55 niet tot strafrechtelijke misdrijven werden bevorderd (11), zal de herhaling ervan na een tussengekomen rechterlijk verbod, wel aanleiding geven tot het opleggen van straffen. Het zou dus volstrekt onlogisch zijn deze bijzondere techniek van rechtsbetrach-

tiging nog aan te wenden daar waar deze vorm van rechtsbetrachting reeds bestaat d.i. telkens een bepaalde handeling reeds strafrechtelijk verboden werd. Tot bijkomende staving van zijn stelling haalt deze auteur dan een uitspraak aan van het Zwitserse *Bundesgericht*, dat een *Unterlassungsklage* (d.i. een vordering een bepaalde handeling niet meer te stellen in de toekomst) weigert t.a.v. een derde die met een echtgenoot, voor deze laatste buitenechtelijke betrekkingen onderhield (12). Het hoge Zwitserse gerechtshof zou geweigerd hebben de achterwegelating van deze betrekkingen te bevelen omdat het hebben van een dergelijke verhouding reeds strafrechtelijk gesanctioneerd is.

De opvatting van dhr D'Haenens kan niet bijgetreden worden. Het is inderdaad duidelijk op het *principiële* vlak dat de bijzondere vordering tot ophouding ingesteld door K.B. nr 55 aanwendbaar is tegen *elke* daad van ongeoorloofde mededinging, onverschillig of het gaat over een onrechtmatige dan wel over een verboden mededingingshandeling. Inderdaad de bewoordingen van het K.B. nr 55 zijn zo algemeen mogelijk gesteld. Wel wordt in artikel 2 een reeks van ongeoorloofde handelingen opgesomd maar iedereen is erover akkoord dat deze opsomming louter exemplatief is. Wat meer is, in deze lijst komt ook een handeling voor, die reeds strafrechtelijk gesanctioneerd werd (n.l. het aanbrengeen op de koopwaren, — door toevoeging, weglating of wijziging, — van de naam van een ander fabrikant dan deze die de werkelijke producent is: art. 191 S.W. en art. 2, lit. e, K.B. nr. 55) (13).

Het is dus klaar dat de wetgever de *verboden* mededingingsdaden niet buiten het toepassingsgebied van het K.B. nr. 55 wenste te brengen. Tenslotte blijkt het uit het verslag aan de Koning, aan het besluit van 23 december 1934 voorafgaand, dat een zo ruim mogelijke bescherming tegen elke storing der normale mededingingsvoorwaarden werd betracht (14). Wanneer M. D'Haenens tot een ander besluit komt is dit omdat hij uit het oog verliest dat het komen tot een bijzondere vorm van rechtsbetrachting n.l. tot de bestaaffing van ongeoorloofde mededingingshandelingen — zij het na voorafgaandelijke tussenkomst van de voorzitter van de koophandelsrechtbank —, niet de enige *ratio legis* of zelfs niet eens *ratio legis* is (14bis) voor de uitvaardiging van het K.B. nr. 55. Had de wetgever dit en alleen dit beoogd, dan had hij, zoals de *Luxemburgse* wetgever (15), rechtstreeks elke daad van onrechtmatige mededinging strafrechtelijk verboden, of minstens, wanneer hem dit te streng toescheen, het herhaald of gewoonlijk stellen van een zelfde daad van onrechtmatige mededinging strafbaar gesteld. Maar neen, wat de wetgever van 1934 met de instelling van de vordering tot ophouden beoogde was het creëren van een vlug en weinig kostend middel om het stellen van ongeoorloofde mededingingsdaden te voorkomen of, zo ze reeds gesteld werden, om het onmiddellijk ophouden ervan te bevelen (16). Het voorzien van strafsancities tegen overtreders van het gerechtelijk bevel was hierbij het meest voor de hand liggende maar niet het enig mogelijke middel (niet *ratio legis*) om deze rechterlijke tussenkomst afdwingbaar te maken.

Welnu een dergelijk vlug en overtuigend middel tot instandhouding der normale mededingingsvoorwaarden is ook bij de bestrijding van daden van *verboden* mededinging zoals b.v. van een verboden premieaanbod, niet overbodig. Zo aan de concurrenten van de premieaanbieder de mogelijkheid geweigerd wordt op deze vordering beroep te doen, zullen er nog premieaanbieders gevonden worden die, speculerend op een mogelijke

goede afloop der strafvervolgung, rustig voortgaan het betwiste procédé tijdens de ganse duur van het strafgeding toe te passen. Beschikken de concurrenten daarentegen over de bijzondere vordering tot ophouden, dan is het hun mogelijk op korte tijd een klaar en duidelijk verbod tegen de premieaanbieder te bekomen.

Van rechtsvergelijkend standpunt kan nog het volgende worden opgemerkt. Het Duitse *Reichsgericht*, nadien *Bundesgerichtshof*, moest er zich herhaaldelijk over uitspreken of de met onze vordering tot ophouden te vergelijken *Unterlassungs-* en *Beseitigungsklagen* ook aanwendbaar zijn tegen handelingen, die reeds door een strafwet verboden werden. Welnu, juist op dit punt en wel bij arrest van 15 februari 1927 wijzigde het *Reichsgericht* zijn rechtspraak (17). Van dat ogenblik af liet het deze vorderingen ook tegen dergelijke handelingen onbeperkt toe. Deze kentering verdiende de goedkeuring van een eenparige rechtsleer (18). Vóór het arrest van 1927 had het *Reichsgericht* volgehouden dat het uitvaardigen van bevelen tot *Unterlassung* (d.i. nalaten in de zin van achterwegelaten) of *Beseitigung* (d.i. uit de weg ruimen en daardoor de vorige toestand herstellen), waarvan de naleving in Duitsland zoals bij ons strafrechtelijk wordt beschermd (§ 890 *Zivilprozessordnung*), overbodig is bij handelingen, die reeds strafrechtelijk verboden waren (19). De ommekeer werd in Duitsland verantwoord met een gelijkaardige motivering als hierboven aangehaald tegen de gedachtengang van M. D'Haenens (20). Op te merken valt nog dat de Duitse rechtspraak en rechtsleer deze *Unterlassungs-* en *Beseitigungsklagen* toelaat tegen *alle* onrechtmatige handelingen en dus niet alleen tegen ongeoorloofde mededingingshandelingen zoals ons K.B. nr. 55. Twee uitzonderingen moeten nochtans aangestipt worden: de rechtbanken kunnen het achterwegelaten of de ophouding van tekortkomingen aan de echtelijke trouw of ook de uitvoering van een dienstcontract niet bevelen.

De reden hiervan, afgeleid uit § 888 *Zivilprozessordnung* (d.i. het Duitse wetboek over Burgerlijke rechtsvordering), is dat het hier gaat om twee hoogstpersoonlijke plichten, waarvan de naleving, ook niet met onrechtstreekse dwangmiddelen mag worden afgedwongen. Dit zou een al te krasse inbreuk zijn op het beginsel der individuele vrijheid en op het rechtsprincipe *nemo potest praecise cogi ad factum* dat ook in Duitsland, zij het in beperkter mate dan bij ons, gelding bezit. Ook in dit licht moet gezien worden de door M. D'Haenens aangehaalde uitspraak van het Zwitserse *Bundesgericht* (21) waarbij geweigerd werd een bevel tot *Unterlassung* te richten tot de derde die met een echtgenoot voor deze laatste buitenechtelijke betrekkingen onderhield. De reden voor deze weigering is dus niet, zoals ten onrechte werd beweerd, het feit dat reeds een strafrechtelijke bescherming zou aanwezig zijn. Ook dit laatste is trouwens niet volledig juist (22).

5. Niettegenstaande de relatieve gemakkelijkheid om op het principiële vlak de vraag naar de aanwendbaarheid der bijzondere vordering tot ophouden tegen daden van verboden mededinging bevestigend te beantwoorden, hebben de rechtbanken zich keer op keer uitgesproken in negatieve zin (onbevoegdheid *ratione materiae* van de voorzitter der koop handelsrechtbank of minstens, zo reeds een strafvordering werd ingeleid opschorting der beslissing) (23). Nooit wordt een duidelijke motivering voor deze beslissing aangegeven. Ook Prof. Van Ryn maakt zich met een betwistbare opmerking van de zaak af. Hij meent namelijk dat, hoewel handelingen van *verboden* mededinging burgerlijke delicten of quasi-delicten in de zin van

artikels 1382 en volg. B.W. uitmaken, zij toch niet *terzelfdertijd* strijdig kunnen zijn met de eerlijke gebruiken inzake handel of nijverheid zodat de bijzondere vordering tot ophouden tegen hen niet kan worden aangewend. De andere mening, aldus Prof. Van Ryn, zou tot verwarring leiden (24).

Hoe is deze, niet op principiële redenen berustende afkeer tegen een nochtans voor de hand liggende uitbreiding van het toepassingsgebied der bijzondere vordering tot ophouden ook tot handelingen van verboden mededinging te verklaren?

Laten wij nogmaals de premietwetgeving als concreet uitgangspunt nemen, en veronderstellen wij het geval van een verkoper van textielwaren die ter gelegenheid van elke aankoop door verbruikers voor een bedrag van 200 Fr., vijf stukken toiletzeep toegeeft (25). Nemen wij nu aan dat concurrenten een vordering tot ophouden inleiden bij de bevoegde rechter, zijnde de voorzitter van de rechtbank van koophandel. Deze kan de vordering alleen toestaan zo de bijzondere toepassingsvoorwaarden van het K.B. nr. 55, met name de strijdigheid der aangeklaagde handeling met de eerlijke handelsgebruiken en de aantasting (of poging ertoe) van de cliënteel of het concurrentievermogen van aanlegger, aanwezig zijn. Veronderstellen wij dat de aantasting van de cliënteel van aanlegger bewezen is. De vraag, die te beslissen blijft, is dus in hoever het betwiste verkoopsprocédé strijdig is met de eerlijke handelsgebruiken. In *abstracto* kan men hierover van mening verschillen: principieel is het procédé, dat in feite een bijzondere reclametechniek is, zeker geen oneerlijke handelsdaad. Het kan dit wel worden ingevolge bijzondere omstandigheden. In *concreto* nochtans, na de uitvaardiging van het K.B. van 13 januari 1935, houdende de reglementering van de verkoop met premie en de bestraffing van bepaalde premieprocedures, is er alle reden om aan te nemen dat de *strafbaar* gestelde premie-aanbiedingen ook in se, zelfs zonder acht te slaan op de begeleidende omstandigheden, met de eerlijke handelsgebruiken strijdige handelingen uitmaken (25bis). Men kan inderdaad moeilijk beweren dat iemand, die bij de uitbating van zijn bedrijf strafbare methodes toepast, met de eerlijke handelsgebruiken verenigbare daden stelt. M.a.w. afgezien van de eerste toepassingsvoorwaarde van het K.B. nr. 55 (de aantasting van de cliënteel of het concurrentievermogen) zal de voorzitter van de rechtbank van koophandel zich dienen te bezinnen over het eerlijk handelskarakter van het hem onderworpen premieaanbod en dit bedoelt in *eerste instantie*, maar niet uitsluitend, over het *strafbaar karakter* ervan. En hier ligt dan de *struikelblok* die de verklaring is voor het beperkende standpunt door de rechtspraak aangenomen. Steeds opnieuw wordt er op gewezen dat vaststelling van strafrechtelijke misdrijven niet behoort tot de bevoegdheid van de voorzitter der rechtbank van koophandel. Er weze daarbij nog aan herinnerd dat de voorzitter anders dan in kortgeding, een definitieve beslissing wijst, die in de gewone voorwaarden kracht van gewijsde bezit en bindend is t.a.v. latere rechtsgedingen ook voor andere rechtsmachten.

Op deze door de rechtspraak geopperde bezwaren kan het volgende geantwoord worden. Het is inderdaad zo dat normaliter de voorzitter der rechtbank van koophandel geen bevoegdheid bezit om misdrijven vast te stellen, maar dit sluit niet uit dat de wetgever hem dergelijke bevoegdheid kan toewijzen. Welnu, er werd reeds op gewezen dat het op het principiële vlak duidelijk is dat de wetgever van 1934 de vordering tot ophouden niet heeft willen beperken tot de enkele daden van onrechtmatige mededinging

maar ook deze van verboden mededinging heeft willen omvatten. Anderzijds zou het verkeerd zijn te menen dat de voorzitter der rechtbank van koophandel ongeschikt is om strafrechtelijke misdrijven vast te stellen. Men mag niet vergeten dat het hier in hoofdzaak gaat om economische delicten, in het leven geroepen door tal van bijzondere wetgevingen. Deze soort van delicten hebben met de gemeenrechtelijke strafdelicten alleen de sancties gemeen. De interpretatie van deze reglementeringen veronderstelt nochtans veeleer een handelsrechtelijke en burgerrechtelijke kennis dan wel een strafrechtelijke. Hiertoe is de voorzitter der rechtbank van koophandel minstens even, zo niet meer geschikt dan de strafrechter.

Het wordt trouwens vrij algemeen aanvaard dat de voorzitter der rechtbank van koophandel wel bevoegd is om het voorhanden zijn van een *burgerlijk* delict of quasi-delict vast te stellen en dat zijn uitspraak terzake definitief is (26). De rechtbank, die nadien over de vordering tot schadevergoeding zal te beslissen hebben (rechtbank van koophandel of burgerlijke rechtbank), is in haar waarderingsmacht door het bevelschrift van de voorzitter beperkt en kan zich alleen nog over het bestaan en het bedrag der schade uitspreken (27). Waarom kan men dit dan ook niet aannemen voor de vaststelling van de strafrechtelijke delicten, waartoe zoals gezegd de voorzitter der rechtbank van koophandel in casu niet minder geschikt is dan de strafrechter? Wordt nadien nog een strafvordering ingeleid (28), dan zou de strafrechter, die trouwens ook meestal de rechter zal zijn over de burgerlijke vordering tot schadevergoeding ingevolge burgerlijke partijstelling van de benadeelde, zich dienen te beperken tot het probleem der straftoemeting. Voor wat betreft de vaststelling van het misdrijf zelf zou hij gebonden zijn door de beschikking van de voorzitter der rechtbank van koophandel.

6. De vraag, die ons bezighoudt, is geen alleenstaand probleem en de hier besproken rechtspraak staat rechtstreeks onder de invloed van het standpunt door het Hof van Cassatie aangenomen t.a.v. een aanverwante probleemstelling. Bedoeld is het vraagstuk van de toepasselijkheid van de bijzondere vordering tot ophouden enerzijds tegen handelingen, die voorzien en gesanctioneerd werden in de bijzondere wetten op de brevetten, fabrieksmerken en op de nijverheidstekeningen en -modellen, anderzijds tegen gedragingen, die een contractuele wanprestatie uitmaken. Op beide punten heeft de rechtspraak lange tijd een ruime toepassing van het K.B. nr. 55 voorgestaan. Door het grootste deel van de rechtsleer werd deze houding, hoewel vaak genuanceerd, goedgekeurd (29). De redenering was steeds dezelfde: noch in de *ratio legis* van het K.B. nr. 55, noch in zijn bewoordingen kunnen argumenten ten voordele van een restrictieve aanwending van de vordering tot ophouden worden gevonden.

Een principe-arrest van het Hof van Cassatie d.d. 16 maart 1939 (30), kwam met deze quasi-unanimiteit breken. In overeenstemming met de conclusies van Advocaat-Generaal Cornil nam het stelling voor een restrictieve aanwending van het K.B. nr. 55: principieel is de voorzitter van de rechtbank van koophandel onbevoegd om het ophouden te bevelen van handelingen die reeds onder de bijzondere wet inzake fabrieksmerken vallen. Dit sluit nochtans niet uit dat deze handelingen kunnen vergezeld gaan van daden van onrechtmatige mededinging; hiertegen kan dan nog de vordering tot ophouden worden aangewend. Door de rechtsleer werd deze beslissing streng gecritiseerd. De conclusies van Advocaat-Generaal Cornil werden door Professor Horion doeltreffend weer-

legd (31). De rechtspraak schijnt nochtans in haar hoofdlijnen de restrictieve opvatting van het Hof van Cassatie te volgen (32).

Ook ten aanzien van handelingen, die *slechts* onrechtmatig zijn ingevolge een voorafbestaande contractuele verbintenis hield het Hof van Cassatie vast aan deze restrictieve zienswijze. Twee arresten van 25 november 1943 (33) sloten ook t.a.v. deze handelingen de vordering tot ophouden uit tenzij wanneer de inbreuken op de contractuele verbintenissen vergezeld gaan van delictuele of quasi-delictuele handelingen. Er werd zelfs beslist dat ook tegen de handeling van een derde, die zich medeplichtig maakt aan het niet-nakomen door één der partijen van zijn niet gans duidelijke contractuele verplichtingen — hetgeen nochtans een *delictuele* handeling uitmaakt — de bijzondere vordering tot ophouden niet zou kunnen worden ingesteld (34). Daarentegen, zo de aangeklaagde handeling tegelijkertijd onrechtmatig is ingevolge inbreuk op een voorafbestaande contractuele verbintenis en omdat zij op zichzelf beschouwd reeds strijdig is met de eerlijke handelsgebruiken, kan een vordering tot ophouden toch worden toegestaan (35).

7. Wanneer wij dit criterium van het Hof van Cassatie ook aanwenden t.a.v. het probleem dat ons hier bezighoudt, dan komen wij tot de slotsom dat de voorzitter van de rechtbank van koophandel onbevoegd is overeenkomstig het K.B. nr. 55 het ophouden te bevelen van handelingen van verboden mededinging *telkens de onrechtmatigheid der betwiste handelingen alleen volgt uit hun strafbaar karakter. Slechts bijkomende gedragingen van onrechtmatige mededinging, die de strafbare handeling vergezellen, kunnen de bevoegdheid van de voorzitter meebrengen.*

Deze restrictieve opvatting door het Hof van Cassatie gehuldigd, die zoals gezien op onvaste theoretische bodem staat, werd ingegeven door de bezorgdheid de bevoegdheid van de voorzitter van de rechtbank van koophandel zo weinig mogelijk uit te breiden ten koste van andere jurisdicties, in ons geval ten koste van de jurisdictie bevoegd tot het vaststellen van strafrechtelijke misdrijven. Zoals Prof. Ronse het uitdrukt zal in de zienswijze van het Hof van Cassatie, de onbevoegdheid van de voorzitter der rechtbank van koophandel dan bestaan wanneer er gevaar is dat de beslissing van de voorzitter, die zoals opgemerkt definitief is, een inbreuk zou betekenen op de bevoegdheid van andere jurisdicties met uitzondering van de rechtbank die over de schade moet oordelen en de correctionele rechtbank die de herhaling, d.i. de overtreding van het rechterlijk verbod, moet betugelen (36).

Men kan deze restrictieve zienswijze van ons Hof van Cassatie, althans van doctrinair standpunt uit betreuren: door de inperking van het toepassingsgebied van het K.B. van 23 december 1934, ging de nuttigheid van de bijzondere vordering tot ophouden in niet onbelangrijke mate verloren, hetgeen Prof. Ronse deed opmerken dat het in vele gevallen raadzaam kan zijn aan de gemeenrechtelijke vordering tot schadevergoeding de voorkeur te geven boven de bijzondere vordering tot ophouden (37).

In het voordeel van de restrictieve opvatting kan nochtans een zwaar doorwegend praktisch argument worden aangehaald. Is het te verantwoorden dat aan de voorzitter van de rechtbank van koophandel, die zijn beslissing snel dient uit te vaardigen na een eveneens vlugge instructie van de zaak door partijen, de bevoegdheid wordt gegeven om op een definitieve wijze uitspraak te doen hetzij over vaak zeer inge-

wikkelde rechtsproblemen inzake industriële eigendom of interpretatie van contractuele verhoudingen, hetzij over problemen die voor de betrokkene van overgroot belang zijn zoals het strafbaar karakter van een bepaalde gedraging.

De oplossing voor deze problematiek schijnt te bestaan in het toekennen van dergelijke ruime bevoegdheid aan de voorzitter maar onder afschaffing van het definitief karakter der beschikking. Hiertoe is natuurlijk een wetgevende tussenkomst vereist. Het bevelschrift van de voorzitter zou dan, zoals een normale beslissing in kortgeding, een voorlopig karakter hebben.

II. De gemeenrechtelijke vordering tot ophouden.

8. Zoals reeds opgemerkt beoogde de wetgever met de invoering van de bijzondere vordering tot ophouden een vlug, weinig kostelijk en efficiënt middel ter beschikking te stellen van diegenen, die de door een concurrent gestelde ongeoorloofde mededingingsdaden wensen te doen ophouden en dit op voorwaarde dat deze handelingen hun schade berokkenen of dreigen te berokkenen. Daarmee is het vraagstuk der *ophouding van schadetoebrengende* handelingen nochtans niet uitgeput. Ook op het *niet-concurrentieële* vlak zijn er tal van rechtsonderhorigen die dagelijks schade ondervinden of dreigen te ondervinden ingevolge de handeling van een medeburger. Welke middelen stelt de rechtsorde hun ter beschikking? Wij laten hier eerst nog buiten beschouwing of deze schadetoebrengende of met schade dreigende handeling een schuldige (delictuele of quasi-delictuele) handeling is in hoofde van de dader. Ontlenen wij bv. het volgende geval aan de Duitse rechtspraak. Verweerder liet een boek verschijnen waarin bepaalde onjuiste beweringen voorkwamen, van die aard dat zij de eer van eiser in het gedrang brengen. In de loop van het geding blijkt het niettemin dat verweerder bij het schrijven van zijn boek onverdroten en bestendig de juistheid van zijn standpunt en van de door hem gebruikte gegevens heeft nagegaan zodat hem geen enkele schuld kan worden ten laste gelegd. Kan eiser van de bevoegde rechtbank een verbod bekomen tegen verweerder om het boek verder te verspreiden (38)? Men merke wel op: het gaat hier niet om een vordering tot schadevergoeding, die ingevolge afwezigheid van schuld moet mislukken, maar wel om een vordering tot ophouden.

De vraag zal natuurlijk makkelijker te beantwoorden zijn, zo aan verweerder een schuld (opzet of nalatigheid) kan worden ten laste gelegd. Kan in dat geval naast schadevergoeding ook het ophouden der aangeklaagde handelwijze bekomen worden en zo ja, ook reeds in kortgeding?

Het gaat er dus om te weten of naast de bijzondere vordering tot ophouden ingesteld door K.B. nr. 55, ons recht ook nog een gemeenrechtelijke vordering tot ophouden kent en bovendien in hoeverre deze vordering in haar bestaansvoorwaarden afhankelijk is van de gemeenrechtelijke vordering tot schadevergoeding voorzien bij artikelen 1382 en volg. B.W.

Onder ophouding dient daarbij verstaan te worden *hetzij* de stopzetting van een reeds begonnen handeling of de beëindiging van een in het leven geroepen toestand, *hetzij* het achterwegelaten in de toekomst van een handeling waarvan de herhaling te vrezen is of zelfs van een handeling, die in het verleden nog niet werd gesteld maar die hoogstwaarschijnlijk zal gesteld worden.

Deze gemeenrechtelijke vordering zou dan aanwending kunnen vinden daar waar de bijzondere vordering

tot ophouden geen toepassing kent, d.w.z. in alle verhoudingen die geen professionele verhoudingen zijn tussen met elkaar in concurrentie gewikkelde handelaars, ambachtslui of industriëlen zoals o.m. in de verhoudingen tussen handelaars en verbruikers (39) of nog in alle betrekkingen tussen niet-handelaars, ambachtslui of industriëlen of gebeurlijk zelfs in de professionele betrekkingen tussen concurrenten telkens wanneer ingevolge de hoger besproken restrictieve rechtspraak van het Hof van Cassatie de toepasselijkheid der bijzondere vordering tot ophouden werd uitgesloten of te onzeker is of tenslotte ook nog wanneer een vordering op grond van het K.B. nr. 55 niet de gewenste rechtsbescherming biedt. Inderdaad, de aard der maatregelen die de voorzitter der rechtbank van koophandel mag uitvaardigen, is binnen enge grenzen gehouden: tot het geven van positieve bevelen is hij niet bevoegd.

Er dient trouwens aan herinnerd te worden dat de *bijzondere* vordering tot ophouden slechts aanwending kan vinden tegen schuldige (d.w.z. opzettelijke of nalatige) handelingen van ongeoorloofde mededinging. Van handelingen die weliswaar objectief gezien strijdig zijn met de eerlijke handels- of nijverheidsgebruiken én het concurrentievermogen van aanlegger aantasten of dreigen aan te tasten, maar zonder dat enige fout aan de dader kan verweten worden, kan de ophouding overeenkomstig het K.B. nr. 55 niet bevolen worden. Ook ten aanzien van dergelijke mededingingsdaden behoudt dus de vraag naar het bestaan van een gemeenrechtelijke ophoudingsvordering haar belang.

Tenslotte weze nog opgemerkt dat zelfs binnen het eigen toepassingsgebied der bijzondere vordering tot ophouden, theoretisch nog steeds de voorkeur zou kunnen gegeven worden aan de gemeenrechtelijke vordering (40).

Vooreerst zullen wij het bestaan van de gemeenrechtelijke vordering tot ophouden t.a.v. delictuele en quasi-delictuele handelingen bespreken en nadien het bestaan van dergelijke vordering t.a.v. louter schade toebrengende of met schade dreigende gedragingen die nochtans niet onrechtmatig zijn. Wij laten hier buiten bespreking het gebied der contractuele verhoudingen tussen partijen. Op het eerste zicht lijken de hierna bereikte conclusies nochtans ook t.a.v. het ophouden van contractuele tekortkomingen te moeten gelden. Verder hebben wij bij het bespreken der onrechtmatige handelingen hoofdzakelijk atriels 1382 en 1383 in het oog.

A. De gemeenrechtelijke vordering tot ophouden en de beteugeling van onrechtmatige (delictuele en quasi-delictuele) handelingen.

9. Het probleem stelt zich als volgt: kan de bevoegde rechtbank het ophouden bevelen van handelingen, die onder het toepassingsgebied vallen van artikelen 1382 en volgende? Vooropgezet is dus, bij het stellen van deze vraag, dat alle vereisten voor de toepasselijkheid van artikel 1382 of volgende voorhanden zijn, d.w.z. in het geval van artikel 1382 en 1383, schuld, schade en causaal verband.

Laat ons een concreet voorbeeld nemen. Het is thans een algemeen door rechtspraak en rechtsleer aanvaard beginsel dat een derde, die opzettelijk (41) of, volgens sommigen, zelfs uit nalatigheid of onvoorzichtigheid (het zou volstaan dat de derde kennis had van het tussengekomen contract) (42) meewerkte aan een contractbreuk gepleegd door een contractant tegenover zijn tegenpartij, burgerlijk verantwoordelijk is voor de aldus teweeggebrachte schade.

Dit is b.v. het geval indien de eigenaar van een huis een verkoopbelofte over dit huis afsluit met een kooplustige. Nadien laat dezelfde eigenaar zich door een derde, die op de hoogte is van de afgesloten verkoopbelofte (wij volgen hier de meest extensieve opvatting), overtuigen tot het afsluiten van een nieuwe koopbelofte ten voordele van deze derde. Besloten wordt tot de verkoopovereenkomst op een latere datum over te gaan.

De vraag, die ons thans bezighoudt is niet of de eerste koopwillige op grond van artikel 1382 schadevergoeding kan eisen vanwege de derde voor gebeurlijke reeds ingetreden of later in te treden schade en ook niet of de nietigheid van de tweede verkoopbelofte en het daaropvolgende verkoopcontract kan gevorderd worden (zie artikel 1589 B.W.) maar wel of tegen de derde een vordering tot ophouden, m.a.w. tot verbod het voorgenomen koopcontract aan te gaan, kan worden ingesteld.

10. Ten aanzien van het principe zelf bestaat er geen betwisting meer. Ingevolge de soevereine beoordelmacht aan de rechter toegekend om een *so passant mogelijk herstel* der veroorzaakte schade op te leggen, is het de rechter, die zich over de vordering tot schadevergoeding dient uit te spreken, toegelaten *alle bevelen of verboden* uit te vaardigen, die er kunnen toe strekken een reeds ingetreden maar voortdurende schade stop te zetten of *een toekomstige schade te voorkomen* (43). Een ernstige schadebedreiging volstaat voor de ontvankelijkheid van de eis. Inderdaad het bestaan van dergelijke bedreiging brengt reeds een actueel nadeel, namelijk de vrees voor het intreden der schade, mee (44).

Baart het principe zelf geen zorgen, anders is het gesteld met de uitvoering ervan. Wil een bevel op te houden doelmatig zijn, dan moet het in de eerste plaats voorzien zijn van aangepaste dwangmiddelen, en in de tweede plaats moet het met de nodige spoed kunnen bekomen worden. En hier schiet ons rechtstelsysteem te kort.

Teneinde het rechterlijk bevel of verbod de nodige kracht bij te zetten moet het de rechter mogelijk zijn een penaltiteit te verbinden aan de niet-naleving van de uitgevaardigde beschikking. Welnu, het is in het Belgisch recht een stevig gevestigde regel dat het de rechtbanken niet toegelaten is *dwangsommen* (*astreintes*) op te leggen die zullen verbeurd zijn in geval van niet-nakoming der gerechtelijke veroordeling om iets te doen of na te laten (45). De reden voor deze houding is zoals bekend enerzijds het ontbreken van alle verband tussen de opgelegde dwangsom en de werkelijk geleden schade en vandaar het boetekarakter der dwangsom, anderzijds het algemeen verbod van private straffen (*poena privata*) en het beginsel *nemo potest praecise cogi ad factum*, volgens hetwelk niemand ook niet onrechtstreeks in zijn persoon tot een doen of laten kan en mag gedwongen worden.

De praktische draagwijdte van dit dwangsommenverbod mag niet overdreven worden. Enerzijds, wanneer het gerechtelijk bevel gericht is op de uitvoering van werken (het afbreken van een bouwwerk) zal het de rechter steeds mogelijk zijn te verordenen dat, indien de werken door verweerder niet werden voltooid binnen een zekere termijn, zij zullen mogen uitgevoerd worden door een derde op kosten van verweerder (46). Anderzijds richt het dwangsomverbod zich niet tegen het veroordelen tot een geldsom, zelfs per dag berekend en voor het geval dat verweerder het rechterlijk bevel tot doen of laten niet of niet

tijdig uitvoert, op voorwaarde nochtans dat deze veroordeling werkelijk, duidelijk en ondubbelzinnig een *veroordeling is tot schadeloosstelling* op grond van artikel 1382 B.W. en dus geen boetekarakter bezit. Nodig is daartoe dat de opgelegde geldsom gemeten wordt aan het werkelijke nadeel dat aanlegger zal lijden wegens het niet volgen door verweerder van het rechterlijk bevel of verbod (47).

Over voldoende middelen om de bestemming van een bevel of verbod tot naleving te dwingen beschikken onze rechters, ingevolge de ontoelaatbaarheid der eigenlijke dwangsom, echter niet.

Een andere handicap voor de aanwendbaarheid der gemeenrechtelijke vordering tot ophouden, is de onvoldoende soepelheid van ons recht inzake de bevoegdheid van de rechter in kortgeding. Wil men aan het instellen der vordering tot ophouden de nodige spoed waarborgen, dan moet het aan de rechter in kortgeding mogelijk zijn het gevraagde bevel op te houden, te verlenen. Welnu, de voorzitters in kortgeding weigeren, buiten gevallen van onbetwistbare feitelijkheden (*voie de fait*), waarin de dringendheid der zaak voor de hand ligt, de ophouding van onrechtmatige daden zelfs ten voorlopige titel te bevelen omwille van het niet-dringend karakter der zaak (48). Dit ligt volledig in de lijn van een constante rechtspraak, die zich steeds streng getoond heeft bij de beoordeling van het al dan niet dringend karakter der ahangig gemaakte vordering (49). Het spreekt vanzelf dat deze houding een ernstige hinderpaal uitmaakt ten aanzien van de aanwendbaarheid van de gemeenrechtelijke vordering tot ophouden.

Terloops kan nog opgemerkt worden dat, anders dan bij de bijzondere vordering tot ophouden, de uitspraak in kortgeding nooit definitief is en in geen geval gezag van gewijsde bezit (artt. 809 Rv.). De bezwaren, die het Hof van Cassatie doet gelden tegen de uitbreiding van de bevoegdheid van de voorzitter der koophandelsrechtbank zetelende overeenkomstig K.B. nr 55 en die aanleiding gaven tot een restrictieve toepassing van datzelfde K.B., zouden dus hun draagkracht verliezen t.a.v. de toelaatbaarheid van de gemeenrechtelijke vordering tot ophouden voor de gewone rechter in kortgeding. Dergelijke vordering zou dus ook mogelijk zijn tegen ongeoorloofde mededingingsdaden, die reeds strafrechtelijk verboden werden of die hun onrechtmatigheidskarakter ontleen aan een voorafbestaande contractuele verbintenis of reeds gesanctioneerd werden door de bijzondere wetten inzake industriële eigendom (50).

11. Het Franse en het Nederlandse recht leveren het bewijs dat de rol bij ons gespeeld door de bijzondere vordering tot ophouden ingesteld door K.B. nr 55, ook en zelfs, ingevolge haar ruimer toepassingsgebied, beter kan vervuld worden door een gemeenrechtelijke vordering tot ophouden gesteund op de algemene rechtsbeginselen inzake schadevergoeding (art. 1382 C. civ.; art. 1401 Ned. BW.). Vooral in Frankrijk neemt de rechtspraak aan dat aan de rechter over de schadevergoeding, de macht toekomt alle bevelen of verboden te geven nodig tot volledige schadeloosstelling. Ook dreigende schade kan reeds aanleiding geven tot uitvaardiging van dergelijke injuncties. Ook in Nederland wordt aan de rechter de bevoegdheid toegekend om schadeloosstelling in natura toe te kennen en derhalve de nodige verboden of bevelen te geven (50bis).

Zowel het Franse als het Nederlandse recht laat het opleggen van dwangsommen toe. In Nederland gaf de wetgever aan deze praktijk zelfs een uitdrukkelijke wettelijke grondslag: door de wet van 29 december 1932 werd een nieuw artikel 611, a in het wetboek voor

rechtsvordering ingelast. Dit artikel luidt als volgt : « Voor zover een vonnis inhoudt een veroordeling tot iets anders dan de betaling van eene geldsom, kan worden bepaald, dat, indien, zolang of zoo dikwijls de veroordeelde aan die veroordeling niet voldoet, door hem zal zijn verbeurd eene bij het vonnis vast te stellen geldsom, dwangsom genaamd. »

Het gaat hier dus wel degelijk om een dwangmiddel en niet om een techniek van schadeloosstelling. Ook in Frankrijk wordt, ditmaal zonder wettelijke basis ⁽⁵¹⁾, de toelaatbaarheid van een door de rechtbank opgelegde dwangsom tot bekrachtiging van een gegeven injunctie, aanvaard ⁽⁵²⁾. De aangevoerde argumentatie is voor ons land niet zonder belang. De rechter, zo zegt men daar, heeft van de wetgever de zending gekregen de geleden schade te doen vergoeden. Zeer dikwijls zal hij deze zending niet kunnen volbrengen indien hem niet tevens de macht wordt erkend bevelen te geven. Tot zover is de Belgische en Franse opvatting eensluidend. Welnu, zegt men in Frankrijk, het bevel of gebod door de rechtbank verordend mag niet zonder sanctie blijven. Wil de rechter zijn taak aan benadeelden schadeloosstelling te verzekeren, volledig kunnen volbrengen, dan moet het hem mogelijk zijn de veroordeelde tot de naleving van dergelijk bevel of verbod te dwingen. De macht dwangsommen op te leggen moet dus aan de rechter, die zich over de schadeloosstelling dient uit te spreken, worden toegekend. Dergelijke macht druist niet in tegen het beginsel *nemo potest praecise cogi ad factum*. Dit beginsel verbiedt alleen dwang uit te oefenen op de persoon van de debiteur door hem b.v. rechtstreeks te dwingen het bevel uit te voeren of het verbod na te leven. Het verhindert de rechter niet maatregelen te treffen, die van die aard zijn dat zij de wilsgesteldheid van de schuldenaar kunnen wijzigen. Een boete, die zijn *goederen* treft, is daartoe een geschikt middel ⁽⁵³⁾.

Het komt ons voor dat tegen deze steekhoudende argumentatie weinig kan worden ingebracht. De vraag kan gesteld worden of de Belgische houding ten aanzien van dwangsommen soms niet ingegeven is door ietwat sentimentele overwegingen en dit ten koste van een goede rechtsbedeling nl. ten koste van een doeltreffende bestrijding van onrechtmatige handelingen. In een tijd als deze wanneer het principe der individuele vrijheid wordt opgegeven voor heel wat min belangrijke zaken, doet een beroep op het beginsel *nemo potest...* tot uitsluiting van een nuttige en nodige rechtsinstelling een beetje potsierlijk aan.

Zowel in Nederland als in Frankrijk wordt het mogelijk geacht dat van dwangsommen voorzien injuncties worden gegeven door de rechter in kortgeding. Wel kan de rechter in kortgeding niet tot schadevergoeding veroordelen ingevolge de voorlopige aard van zijn beslissing (art. 809 C. proc. civ. en 289 Ned. Rv.). Het opleggen van een dwangsom is nochtans geen schadevergoeding maar slechts een dwangmiddel tot bekrachtiging van een verordening, die tot de bevoegdheid behoort van de rechter in kortgeding ⁽⁵⁴⁾.

In geen van beide besproken landen bestaat een bijzondere vordering tot ophouden, zoals wij die kennen, ten aanzien van ongeoorloofde mededingingsdaden. Wellicht is dit de reden waarom het Franse en Nederlandse recht in zake de afdwining van een gegeven bevel tot ophouden verder geëvolueerd is.

In België neemt het bestaan van de bijzondere vordering tot ophouden, die toelaat de meest opvallende onrechtmatige handelingen nl. deze voorkomend op het concurrentiële vlak, te bestrijden, veel wind uit de zeilen van een anders, door de omstandigheden dringender gevorderde ontwikkelingsgang der gemeen-

rechtelijke vordering. Het zou dus kunnen dat het K.B. nr 55 ten lange laatste nog een eerder remmende rol gespeeld heeft. Deze bewering schijnt nog aan kracht te winnen doordat de rechtspraak van het Hof van Cassatie het toepassingsgebied en daarmee de nuttigheid van de bijzondere vordering tot ophouden ingesteld door K.B. nr 55, restrictief kwam omlijnen en daardoor het ontstaan gaf aan veel betwistingen. Anderzijds komt het recht om de ophouding te vorderen op grond van artikel 1382, toe aan een veel uitgebreider groep van personen ⁽⁵⁵⁾ terwijl het zich ook richt tegen een grotere hoeveelheid handelingen. De rechters over de gemeenrechtelijke vordering bezitten bovendien een veel ruimere beoordelingsmacht t.a.v. de op te leggen maatregel. Dit neemt nochtans niet weg dat de gemeenrechtelijke vordering tot ophouden, ingevolge de huidige stand van wetgeving en rechtspraak inzake dwangsommen en bevoegdheid van de rechter in kortgeding, onvoldoende rechtsbescherming biedt. Daartoe moeten eerst die twee bezwaren uit de weg worden geruimd.

B. De gemeenrechtelijke vordering tot ophouden en de beteugeling van schadeoebrengende of met schade dreigende handelingen.

12. Ditmaal gaat het niet over de mogelijkheid het ophouden te horen bevelen van *delictuele* of *quasi-delictuele* handelingen, maar wel over de vraag of deze mogelijkheid ook bestaat t.o.v. handelingen die weliswaar schade berokkenen of dreigen te berokkenen aan een derde maar die toch *niet* als *schuldige* handelingen kunnen worden aangemerkt. Men herinnere zich het hoger aangegeven voorbeeld : kan de verspreiding verboden worden van een boek waarin, ondanks alle genomen voorzorgen en het voorbeeldige opsporingswerk door de schrijver verricht, toch nog onjuiste vermeldingen voorkomen die dreigen ernstige schade toe te brengen aan een derde. En wat, zo in het gegeven voorbeeld de vermeldingen juist zijn : men denke b.v. aan de onthullingen onlangs gedaan inzake de verantwoordelijkheid van oud-president Truman bij het uitwerpen der A bommen op Nagasaki en Hiroshima. Is het in ons land denkbaar dat een gerechtelijk verbod wordt uitgevaardigd om dergelijke, voor de betrokken persoon schadelijke inlichtingen te verspreiden ?

Het spreekt vanzelf dat bij afwezigheid van schuld er geen reden kan bestaan geldelijke *schadevergoeding* te eisen. De toepasselijkheid van artikels 1382-1383 is van meetaf uitgesloten bij gebrek aan schuld. De hier gestelde vraag betreft dus het bestaan van een gemeenrechtelijke vordering tot ophouden, die in haar bestaansvoorwaarden onafhankelijk is van de eigenlijke vordering tot schadevergoeding.

Laten wij dadelijk opmerken dat het ophouden van dergelijke handelingen in ons land principieel *niet* kan bevolen worden. Deze absolute verklaring moet nochtans met een korreltje zout worden genomen. Dit zullen wij thans trachten aan te tonen.

13. In de eerste plaats dient opgemerkt dat het schuldbegrip van artikels 1382 en volgende steeds ruimer en ruimer wordt opgevat zodat de groep van handelingen, waartegen een vordering tot ophouden op grond van die artikels kan worden aangebracht, in dezelfde mate uitbreiding neemt. Maakt thans een fout uit : iedere verkeerde gedraging (*erreur de conduite*) d.w.z. iedere gedraging, die niet deze is van een voorzichtig, bezonnen persoon, die zorgvuldig rekening houdt met de ongelukkige afloop, welke zijn handelingen kunnen hebben voor een ander. Een onvoorzichtigheid of onhandigheid, een gebrek aan vooruitzicht, een onwetendheid of onervarenheid zowel als elk verzuim de door de

omstandigheden vereiste maatregelen ter vermindering van schade te nemen, kortom elke gedraging die een *bonus pater familias* zou hebben nagelaten, volstaat voor de toepasselijkheid van artikel 1382 (58). Als vergelijkingspunt wordt dus genomen het abstracte type van een voorzichtig, zorgvuldig en behoedzaam mens, die zich nochtans in dezelfde omstandigheden van tijd, milieu, sociale stand, zeden, sociale en andere gewoonten bevindt (de zogenaamde *externe* omstandigheden) als de concrete dader. Daarentegen dient geen rekening gehouden te worden met de interne omstandigheden als verstand, karakter, geslacht, ouderdom van de concrete persoon, wiens gedraging beoordeeld wordt (57).

Deze tendenz om het schuldconcept steeds meer en meer uit te breiden zet zich nog verder door, hoewel meer in Frankrijk dan bij ons. Zo wordt door de heersende mening nog altijd aanvaard dat in het begrip schuld ook een subjectief element te vinden is nl. een element van toerekenbaarheid (*imputabilité*). Het is op grond van dit vereiste dat de burgerlijke verantwoordelijkheid van kinderen zonder verstandelijk onderscheidingsvermogen en van krankzinnigen steeds ontkend werd (58). Ten aanzien van krankzinnigen trouwens werd deze oplossing, althans in België, door de wetgever overgenomen sinds de inlassing in het B.W. van artikel 1386bis door de wet van 16 april 1935. Om toch tot schadeloosstelling te komen stelt de wetgever zich op een ander terrein nl. op dat der billijkheid.

Laatstelijk werd nochtans, zowel in Frankrijk als in België (maar hier dan alleen t.a.v. kinderen die de jaren van verstand niet bereikten) door gezaghebbende auteurs de opvatting verdedigd dat ook de handelingen gesteld door verstandelijk ontoerekenbaren de aquiliaanse aansprakelijkheid van de dader meebrengt en dit omwille van het zoëven geciteerde beginsel dat bij de beoordeling van de schuld van de handelende persoon geen rekening mag worden gehouden met de interne omstandigheden als karakter, ouderdom of geslacht. Welnu ook de graad van verstand behoort tot deze interne omstandigheden (59). In feite komt dit hierop neer dat de krankzinnige of het kind dienen vergeleken te worden met de beruchte *bonus pater familias*, die normale verstandelijke capaciteiten bezit. Het is duidelijk dat, zo men deze opvatting aanneemt, het toelaten van een vordering en bevel tot ophouden ook van schadelijke handelingen, door ontoerekenbaren gesteld, geen moeilijkheden baart.

Tenslotte moge in dit verband nog terloops verwezen worden naar de ongehoorde uitbreiding in Frankrijk gegeven aan artikel 1384, 1° lid in fine, en daarmee aan het gehele schuldconcept. Zodra iemand gehandeld heeft bij middel van een zaak — dit zal dikwijls een automobiel, maar kan ook een geschrift of boek (cfr. ons voorbeeld) zijn — is artikel 1384, 1° lid toepasselijk: de dader wordt vermoed een schuld te hebben begaan tot hij het tegenbewijs brengt (60). In België blijft het schuldvermoeden, opgesteld door artikels 1384, 1° lid in fine daarentegen beperkt tot schadegevallen, die te wijten zijn aan een *gebrek* van de zaak (61).

14. Tot nog toe bewogen wij ons nog steeds op het terrein der burgerlijke verantwoordelijkheid — zij het op de rand ervan — en troffen wij dus nog geen van de eigenlijke eis tot schadeloosstelling, losstaande vordering tot ophouden aan. Laten wij nu overgaan tot een volledig verschillende gedachtenorde.

Overeenkomstig artikel 544 B.W. heeft de eigenaar het recht om van de zaken, waarop zijn recht draagt, het genot te hebben en erover te beschikken *op de meest volstrekte wijze*. Naast vele andere facetten impliceert dit ook het recht van de eigenaar om elke

uitoefening van dit genotsrecht door derden te vrijdelen. Natuurlijk mag hij van dit recht zoals trouwens van elk ander, geen abusievelijk gebruik maken.

Aldus zal het aan de eigenaar van een stuk grond toekomen derden, die zich ongemachtigd toegang tot zijn grond verschaffen, die gedraging te ontzeggen. Vermits het in het gegeven voorbeeld gaat om een onroerend goed zal hij gebeurlijk ook één der bezitsvorderingen (complainte of reintegrande) kunnen instellen. Gaat het integendeel om roerende goederen, dan zal hij dienen te vorderen op grond van zijn eigendomsrecht onder voorbehoud evenwel van de toepasselijkheid van artikels 2279 en volg. B.W.

Een soortgelijke bevoegdheid tot het doen ophouden van de uitoefening van een recht door daartoe niet gemachtigde vreemden behoort ook aan de titularis van een ander zakelijk recht, steeds natuurlijk in overeenstemming met de inhoud van het recht in kwestie, en in het algemeen aan de titularis van elk absoluut recht: zie bv. artikel 216 BW. over het recht van de man of van de vrouw om het gebruik van zijn (haar) naam te verbieden aan zijn echtgenote respectievelijk haar echtgenoot.

Zodra de titularis van een absoluut recht bij de bevoegde rechtbank een vordering instelt tot beëindiging van een aangevangen inbreuk of tot het achterwegelaten van een dreigende inbreuk, hebben wij te doen met een authentieke vordering tot ophouden. Er blijft nu nog te onderzoeken of deze vordering tot ophouden weer gebonden is aan een aktuele of minstens potentiële vordering tot schadevergoeding wegens foutieve gedraging, zoals tot nog toe steeds het geval was. Ditmaal moet deze vraag negatief beantwoord worden. Wel treft men in de rechtsleer beweringen aan dat diegene die het eigendomsrecht van een ander blijvend usurpeert ipso facto een fout begaat (62), maar deze bewering lijkt toch iets te absoluut geformuleerd vooral wanneer men in navolging van de heersende mening de morele toerekenbaarheid der aangeklaagde handeling als bestanddeel van het schuldconcept blijft beschouwen. Inderdaad in die opvatting kan b.v. een krankzinnige geen schuldige handeling stellen. Toch zal daarom aan de eigenaar van het stuk grond niet het recht ontkend worden om ook aan de krankzinnige de toegang tot zijn grond te verbieden en om eventueel, zo hij dit nuttig moest achten, hiertoe de nodige rechtsvorderingen in te stellen.

Het blijkt dus dat de hier beschouwde vordering tot ophouden een *zelfstandige vordering* is, die ook kan ingesteld worden tegen handelingen, die niet foutief zijn in de zin van artikel 1382 en volg. of voorwaarde natuurlijk dat het gaat om een werkelijke inbreuk op het absoluut recht van eiser. Zelfs het bestaan van schade of het bedreigen van schade zijn geen noodzakelijke voorwaarden voor het gelukken der vordering.

Natuurlijk zal hier weer het gerechtelijk bevel, dat de beëindiging van de usurpatie beveelt, van geen dwangsom kunnen voorzien worden. Tevens zal het niet steeds klaar zijn of de ophouding reeds voor de rechter in kortgeding kan gevorderd worden. Dit zal ervan afhangen of de aangeklaagde handeling als feitelijkheid (*voie de fait*) kan worden aangemerkt.

Terugkomende op het bovengegeven voorbeeld van de aantasting van iemands eer door een schrijver b.v. een historicus zou men kunnen beweren dat dit ook een storing is van een absoluut recht n.l. van het recht op een goede naam en daarom dat een vordering tot ophouden kan worden ingesteld ongeacht de aanwezigheid van schuld bij de betrokken historicus. Dit is nochtans onjuist. Inderdaad wel kan men het optreden van de historicus als een storing beschouwen, in de

ruime zin van het woord, van het recht op eer en goede naam van eiser maar in geen geval is er sprake van *usurpatie* d.i. *niet gemachtigde toeëigening* van iemands recht op eer en goede naam door de historicus. Slechts deze laatste soort van storingen — het woord dient dan verstaan te worden in andere zin — kunnen op grond van het absolute recht gewraakt worden. Storingen (ruime zin) van iemands absoluut recht te wijten aan de uitoefening door een ander van diens anders eigen recht (d.i. in casu het recht om geschiedkundige opzoekingen te doen en neer te schrijven) kunnen niet op grond van het absoluut recht alleen d.i. zonder bijkomende grond als b.v. de schuld van de andere bestreden worden.

15. Kunnen, buiten het besproken geval van usurpatie van iemands absoluut recht door een derde en de daaruit voortvloeiende mogelijkheid, ongeacht de schuld van de betrokken derde, een vordering tot ophouden in te stellen, nog andere gevallen worden aangestipt waarin een zelfstandige vordering tot ophouden voorligt? Kan b.v. het ophouden gevorderd en bevolen worden van praktijken, die hoewel *niet foutief* toch van die aard zijn dat zij de cliënteel van een concurrent aantrekken en hem zodoende schade toebrengen?

Of veronderstellen wij een brouwerijcontract, volgens hetwelk een caféuitbater verplicht wordt in zijn instelling alleen bier van zijn medecontractant te verbruiken. Nadien sluit de caféuitbater een nieuw contract inzake bierleveringen af met een andere brouwer die van het tussengekomen exclusiviteitscontract niets afwist. Kan de eerste brouwer vanwege de tweede vorderen dat hij zijn contractueel bedongen bierleveringen zou stopzetten?

Of nemen wij het geval van een gemeente die de stadsriolen laat aflopen in een riviertje waardoor het water en de ganse atmosfeer verpest wordt. Veronderstellen wij nu dat er geen andere wijze bestaat voor de gemeente om het afvoerwater kwijt te spelen en dat zij alle gekende middelen heeft aangewend om de bevuilding van het water tegen te gaan of te beletten. Kunnen de eigenaars van de aanliggende grond de stopzetting van de waterafloop vorderen? (^{62bis}). Of kan aangestelde Janssens vanwege zijn collega Peeters vorderen dat deze laatste zou nalaten een onjuiste voor Janssens eerscheidende zaak te vertellen aan hun gemeenschappelijke werkgever en dit hoewel Peeters, die volledig te goeder trouw is en aan wie geen nalatigheid kan worden verweten, van de waarheid van het bericht overtuigd is en wat meer is, het zelfs tot zijn plicht rekent de zaak over te brieven aan zijn werkgever?

En wat, zo een Trumangeval in ons land moest voorkomen?

Steeds opnieuw gaat het dus over de vraag of en in hoever een voorgenomen of voortdurende, schade-toebrengende of met schade dreigende handeling, die nochtans niet foutief is in hoofde van de handelende persoon, aan deze laatste kan verboden worden.

Wat het geldend recht aangaat, is het duidelijk dat in de huidige stand van rechtspraak en rechtsleer er geen mogelijkheid bestaat het ophouden (laat staan de geldelijke schadevergoeding) van dergelijke, niet foutieve handelingen te vorderen. Uit de gegeven voorbeelden menen wij trouwens te mogen afleiden dat er in het merendeel der gevallen, geen reden bestaat om in de toekomst zulke vordering toe te laten.

Nochtans lijken de twee laatste voorbeelden te pleiten voor het niet a priori uitsluiten van zulkdanige vordering en voor het toelaten ervan in enkele uitzonderingsgevallen, en wel wanneer de uit de han-

deling voortvloeiende schade onevenredig groot is of dreigt te worden en het nadeel door de schadetoebrengende persoon (of de gemeenschap) geleden, wegens het opgelegde verbod die bepaalde handeling te stellen of verder te stellen, eerder gering is. In die gevallen schijnt het rechtmatig belang van de benadeelde de voorkeur te moeten krijgen. Het is de rechter die deze soms moeilijke belangenafweging zal moeten doorvoeren.

16. De vraag blijft nochtans *op welke grondslag* een dergelijk bevel op te houden zou kunnen gegeven worden.

De goedkoopste oplossing bestaat erin een foutieve handeling, rechtsmisbruik, te constateren telkens wanneer men van oordeel is dat een bepaalde schadetoestand hetzij beëindigd of voorkomen, hetzij vergoed dient te worden. Inderdaad zodra men een bepaalde gedraging als foutief kan aanmerken, is, zoals hoger gezien, de weg vrij om het ophouden (en de geldelijke schadeloosstelling) ervan te bevelen. Dergelijke assimilatie van schuld en schade druist nochtans in tegen de fundamentele regels inzake schadeloosstelling wegens onrechtmatige daad. Het onderzoek naar de aanwezigheid der drie toepasselijkheidsvoorwaarden van artikel 1382, schuld, schade en causaliteitsverband moet voor ieder bestanddeel afzonderlijk gebeuren. Het is duidelijk dat dergelijke assimilatie van het schuld- en schadebegrip een juiste interpretatie van beide begrippen in de weg staat.

Toch vindt dit procédé van assimilatie van schuld en schade steeds opnieuw toepassing. Een typisch voorbeeld hiervan was tot voor kort de rechtspraak van ons Hof van Cassatie op het stuk van het burennrecht. Na het veelbetwiste Cassatiearrest van 7 april 1949 (⁶³) werd in België het toekennen van schadevergoeding wegens burenstoornis (storing wordt hier gebruikt in de ruime zin, zie boven nr 114, in fine) ogenschijnlijk weer volledig afgewikkeld op grond van de algemene beginselen inzake schadeloosstelling uit onrechtmatige daad. Buren konden alleen schadevergoeding eisen zo aan de eigenaar een onvoorzichtigheid in de opvatting of de uitvoering der werken of een gebrek aan genomen voorzorgen ten aanzien van een schade, die hij normaal had kunnen of moeten voorzien, kon worden ten laste gelegd (⁶⁴). Er werd nochtans van gezaghebbende zijde met klem betoogd dat, in de toenmalige opvatting van het Hof van Cassatie, van het bestaan van overdreven stoornis een *gebrek* aan genomen voorzorgen in hoofde van de eigenaar (of de ondernemer) kon worden afgeleid *zodat het bestaan der schade de fout bewees* (⁶⁵).

Een andere beroemde poging tot assimilatie van het schuld- en schadebegrip was de theorie van Procureur-Generaal Leclercq, volgens dewelke elke objectieve daad, die het recht van een derde krenkt, een schuld uitmaakt (⁶⁶).

17. Zo het schuldbegrip geen adekwate basis mag en kan zijn voor het eventueel toekennen in bepaalde gevallen van een vordering tot het ophouden van schade-toebrengende of met schade dreigende handelingen, die nochtans niet foutief zijn, welke basis kan er dan wel voor gevonden worden?

Weer geeft het burennrecht en dan vooral de beschouwingen eraan door de rechtsleer gewijd, enkele waardevolle aanduidingen. In tegenstelling met de vroegere opvatting van het Belgische Hof van Cassatie zijn vele eminente auteurs, zo in België als in Frankrijk, de mening toegedaan dat de grondslag voor het toekennen van schadevergoeding wegens buitengewone of overdreven stoornissen, *niet uitsluitend* in de beginselen

inzake onrechtmatige daad kan worden teruggevonden. Om ook die rechtspraak te verklaren die stelselmatig schadevergoeding bleef toekennen zelfs wanneer er in hoofde van de aangesproken eigenaar geen sprake was van schuld — vooropgezet dat men aan dit begrip zijn gewone betekenis geeft, wat niet alle rechtbanken doen, — beroepen deze auteurs zich op één van volgende beginselen. Ofwel doen zij beroep op het bestaande evenwicht tussen geburen: zodra dit evenwicht door één hunner wordt verstoord ingevolge het veroorzaken van abnormale stoornissen, moet de stoorder door het betalen ener vergoeding dit evenwicht herstellen (67). Anderen steunen zich op het beginsel van de gelijkheid van alle burgers voor de openbare lasten: vaak vertoont de activiteit, die bron is der stoornis b.v. de uitbating van een fabriek of van een vliegveld, een sociale nuttigheid; welnu het ware verkeer de lasten hiervan alleen door de geburen te laten dragen: ook de uitbater en daardoor onrechtstreeks de verbruikers moeten in deze lasten tussenkomen (68). Tenslotte wordt het billijkheidsprincipe vaak als grondslag aangeduid (69).

Door de twee zoëven vermelde arresten van 6 april 1960 heeft ons Opperste Gerechtshof zich nu ook uitgesproken voor de mogelijkheid schadevergoeding toe te kennen wegens buitenmatige buurstoornissen en zonder dat een schuld kan worden ten laste gelegd aan diegene, van wie de stoornis uitgaat. Om deze opvatting te verantwoorden doet het Hof van Cassatie beroep op de traditie (sic) en op het algemeen beginsel van artikel 11 der Grondwet dat het private eigendomsrecht der burgers proclameert. Hierdoor werd dus meteen een einde gesteld aan de hoger gepspte verwarring tussen het schuld- en het schadebegrip.

Welke specifieke technische grond rechtsleer en rechtspraak nu ook mogen aangeven voor het toekennen van schadevergoeding wegens buitenmatige, niet foutieve buurstoornissen, steeds blijft het duidelijk dat deze rechtspraak zijn uiteindelijke grondslag vindt in billijkheidsoverwegingen geformuleerd na afweging der voorhanden zijnde belangen van alle betrokken partijen.

Welnu het is ook deze laatste grond, de *billijkheid*, die de basis zou moeten zijn voor het eventueel inwilligen van een vordering tot *ophouden* in die gevallen waar een bepaalde niet foutieve handeling voortgaat grote schade te berokkenen, of dreigt te berokkenen, terwijl het verbieden van dergelijke handeling geen gewichtig nadeel betekent voor de handelende persoon. In de Belgische wetgeving wordt trouwens een precedent aangetroffen in het reeds vermelde artikel 1386bis B.W. Ook daar vormt de billijkheid de basis voor het gevorderde rechtsvoordeel (70).

18. Ook de rechtsvergelijking komt deze conclusie kracht bijzetten. Sinds een uitspraak van 5 januari 1905 laat het Duitse *Reichsgericht* de vordering tot *ophouden* (*Unterlassungs- en Beseitigungsklage*) toe niet alleen tegen onrechtmatige, dit zijn foutieve handelingen, maar ook tegen handelingen, die zonder foutief te zijn, niettemin een objectief wederrechtelijke inbreuk op een door de wet beschermd rechtsgoed uitmaken (71). Bij dit arrest werd het geval beslecht dat reeds meermaals ter sprake kwam nl. dat van de schrijver die in zijn boek onjuiste, voor een derde schadelijke vermeldingen opneemt, zonder dat hem nochtans enige schuld kan worden aangewreven. Het Duitse opperste gerechtshof wees de vordering tot geldelijke schadevergoeding af maar verbood de verdere verspreiding van het boek (72).

Als eerste voorwaarde voor de instelling van een dergelijke vordering tot *ophouden* stelt de Duitse

rechtspraak dus de aanwezigheid van een objectief wederrechtelijke inbreuk op een bij de wet beschermd rechtsgoed. Omwille van de zeer technische betekenis van deze voorwaarde, die slechts kan begrepen worden in het kader van het Duitse gemene recht inzake schadeloosstelling wegens onrechtmatige daad, dat grondig verschilt van het onze (73), kan deze formulering ons weinig leren voor de toelating van een gelijkaardige vordering tot *ophouden* in het Belgisch recht.

Interessanter is dat ook de Duitse rechtspraak en rechtsleer de toelaatbaarheid van dergelijke vordering ten aanzien van niet-foutieve handelingen verantwoordt door beroep te doen op de algemene billijkheids- en gerechtigheidsprincipes (74).

19. Men veroorlove ons nog een laatste opmerking. Hierboven werd de rechtspraak inzake buurstoornissen besproken en kon vastgesteld worden dat het toekennen van schadeloosstelling wegens buitenmatige maar niet foutieve stoornissen een thans stevig gevestigde rechtspraktijk is. Nu mag men niet denken dat schade-loosstelling in dat verband noodzakelijk geldelijke schadevergoeding moet zijn. Dit is duidelijk geworden na de Cassatiearresten van 6 april 1960. In een dezer arresten (75) zag de feitelijke toestand er als volgt uit: de eigenaar van een stuk grond, gelegen naast een woning van normale afmetingen, had van zijn recht de gemene muur verder op te trekken (art. 658 BW.) gebruik gemaakt teneinde een groots opgevat flatgebouw op te richten. Hierdoor ontnam hij aan de schoorsteen van aanlegger de nodige lucht zodat zij niet meer voldoende trok. De rechter over de feiten had vastgesteld dat dit een abnormale buurstoornis was en dat de eigenaar van het flatgebouw, hoewel hij geen schuld had, verplicht was zijn gebuur te vergoeden. Hij had verder vastgesteld dat het beste middel om het evenwicht tussen beide eigenaars te herstellen erin bestond de eigenaar van het flatgebouw te veroordelen tot het op zijn kosten optrekken van de schouw van zijn gebuur. De voorziening in verbreking tegen deze uitspraak werd door het Hof van Cassatie, dat de redenering van de rechter over de feiten overnam, afgewezen.

Met andere woorden ook op het stuk van buitenmatige maar niet foutieve buurstoornissen geldt het beginsel dat de schadeloosstelling in specifieke vorm te verkeizen is boven geldelijke schadevergoeding. Natuurlijk zal de rechter bij het opleggen van bevelen of verboden steeds moeten uitgaan van een billijke oplossing van het voorliggende belangenconflict. Onbillijk zou b.v. geweest zijn het verbod aan de eigenaar van het stuk grond om zijn flatgebouw op te richten.

Bij deze belangenwaardering zal de rechter a priori geen voorrang mogen geven aan het belang van een of andere partij. Het beginsel geldend op het stuk van schadeloosstelling uit onrechtmatige daad en volgens hetwelk de rechter de voorkeur dient te geven aan de belangen van de benadeelde (76), is hier wegens gebrek aan schuld in hoofde van de stoorder, niet aan te wenden.

Tenslotte en om ieder misverstand dienaangaande te vermijden dient het volgende nog vermeld. Het ligt niet in onze bedoeling de rechtspraktijk gegroeid op het stuk van het burennrecht rechtstreeks, bij analogie of anderszins, toepasselijk te verklaren op het gebied van het doen *ophouden* (of algemener van de schadeloosstelling) van schadetoebrengende, hoewel niet onrechtmatige gedragingen. Dit ware de bijzondere omstandigheden (nl. de betrekkingen tussen concurrerende eigenaars) miskennen waarin deze rechtspraktijk gegroeid is. Integendeel, het weze herhaald dat in de huidige stand van rechtsleer en rechtspraak er geen

sanktie (ophouding of a fortiori geldelijke vergoeding) bestaat ten aanzien van niet onrechtmatige maar toch schadetoebrengende handelingen en wij meenden trouwens dat dergelijk beginsel, zo het algemeen gesteld wordt, verkeerd zou zijn. Wat wij nochtans wilden aantonen is dat het in bepaalde gevallen en na een zorgvuldige belangenafweging, nodig zou kunnen blijken ook een niet schuldige gedraging, die nochtans ernstige schade berokkent of dreigt te berokkenen, te sanctionneren. In dergelijk uitzonderingsgeval moet de rechter, die tot deze constatacie komt, liever dan een onjuiste interpretatie te geven aan het schuldbegrip, de beginselen gegroeid op het gebied van burennrecht, indachtig zijn. Wellicht kan hij daarin dan het nodige rechtstechnische procédé vinden, dat hem zal toelaten het aan zijn oordeel onderworpen belangenconflict een juridisch verantwoorde en sierlijke, zij het vooruitstrevende, oplossing te geven.

(1) Zie vooral, Fredericq, L., *La concurrence déloyale*, 1935; Mougnot, R., *L'action en cassation en matière de concurrence déloyale instituée par l'A.R. du 23 décembre 1934*, R.G.A.R., 1946, nrs 3.836, 3847, 3861, 3878, 3894; Ronse, J., *De onrechtmatige mededinging. Het omstreden toepassingsgebied van het K.B. nr 55 van 23 december 1934*, R.W., 1948-49, kol. 881-900. En verder: Coppieters de Gibson, *L'arrêt royal du 23 décembre 1934 sur la concurrence déloyale et l'application des lois spéciales en matière de brevets, marques, dessins et modèles*, Ing. Cons., 1935, blz. 229; Delandsheere, W., *L'action en cassation instituée par l'A.R. du 23 décembre 1934 s'applique-t-elle à un acte qui, s'il est réputé établi, rentre dans la catégorie de ceux prévus par les lois spéciales relatives aux brevets, marques, dessins et modèles?*, Ing. Cons., 1938, blz. 162-182; D'Haenens, J., *Onrechtmatige mededinging door strafbare inbreuk. Bevoegdheid van de voorzitter van de rechtbank van koophandel*, R.W., 1954-55, kol. 209-214; Favart, J., *A propos des actions en cessation*, J.T., 1938, nr 3523; Horion, P., *Contribution à l'étude du champ d'application de l'action en cassation*, Ing. Cons., 1939, blz. 97-111; Philonenko, M., *L'action en cessation, et ses rapports avec le droit commun*, Jur. comm. Brux., 1938, blz. 49-71; Ronse, J., *Kanttekeningen betreffende de bevoegdheid van de Voorzitter der Rechtbank van Koophandel inzake oneerlijke mededinging*, R.W., 1948-49, kol. 513-518; S.N., *Quelques réflexions sur les « Actions en cessation »*, J.T., 1938, nr 3520; t'Kint, J., *De l'application de l'A.R. nr 55 du 23 décembre 1934*, Ing. Cons., 1955, 193-203 met bemerkingen van Vander Haeghen, A., 203-204; — *De afkortingen zijn deze gebruikt in APR.*

(2) Cappuyns, De economische misdrijven, R.W., 1959-60, kol. 1145-1158. Franchimont, M., *Les sanctions en matière de droit pénal économique*, Rev. Dr. Int. Dr. Comp., 1958, nrs 2-3, blz. 466 en volg.

(3) Van Ryn, J., *Principes*, I, nrs 209-211.

(4) Zie over dit alles, Mougnot, R., *loc. cit.*, nr 3836, folio 3-4; Ronse, J., *De onrechtmatige mededinging...*, *loc. cit.*, 886-7; — ook Fredericq, L., *Traité*, II, nr 138.

(5) Ronse, J., *ibid.*, kol. 885.

(6) Fredericq, L., *Traité*, II, nr 142.

(6bis) Brussel, 10 maart 1943, *Jur. comm. Brux.*, 1945, 28, Ing. Cons., 1943, 30.

(7) Fredericq, L., *Traité*, II, nr 144 en 146; Ronse, J., *Kanttekeningen...*, *loc. cit.*, kol. 513-515.

(8) Belg. Stbl., van 1 augustus 1959.

(9) Zie verder Van Gerven, W., *Het toegeven van premies in Klein-Europese handelsverkeer*, 1960, nr 40; Zie over de premiëreglementering in België APR, Tw. Koop (verkoop met premië).

(10) D'Haenens, J., *loc. cit.*

(11) Anders het voor de rest tamelijk gelijkaardige Luxemburgse Groot-hertoglijk besluit van 15 januari 1936, *Mémorial*, 1936, blz. 49.

(12) B.G.E., 78, II, 289.

(13) In die zin Ronse, J., *De onrechtmatige mededinging...*, *loc. cit.*, kol. 894, die nog andere voorbeelden geeft.

(14) Fredericq, *op. cit.*, nr 140, blz. 207.

(14bis) Zie het verslag aan de Koning, dat het K.B., nr 55 voorafgaat, § 3.

(15) Zie boven, noot 11.

(16) Fredericq, *op. cit.*, nr 131, blz. 195.

(17) RG 15 februari 1927, *RGZ* (Entscheidungen des Reichsgerichts in Zivilsachen), 116, 151 (d.i. band 116, blz. 151). Zie ook BGHZ (Entscheidungen des Bundesgerichtshofes in Zivilsachen), 14, 163; 14, 17, 291.

(18) Zie o.m. Esser, *Schuldrecht*, 1960, § 211, blz. 926 en volgende.

(19) RGZ 77, 222.

(20) Zie Boehmer, G., *Grundlagen der Bürgerlichen Rechtsordnung*, I, 1950, blz. 44-48.

(21) Zie boven noot 12.

(22) Zie over deze uitspraak, Brand, E., *Rabels Zeitschrift*, 21 (1956), blz. 147.

(23) Luik, 5 juni 1956, *Jur. Liège*, 1956-57, blz. L37; voorz. Arb., Brussel, 17 maart 1953, *Jur. comm. Brux.*, 1953, blz. 332; voorz. Arb., Brussel, 14 november 1946, *Jur. comm. Brux.*, 1947, blz. 14; voorz. Rrb. Namen, 16 april 1955, *Rev. prof. soc.*, 1957, blz. 165.

(24) Van Ryn, J., *Principes*, I, nr 211.

(25) Brussel, 8 juni 1955, R.W., 1955-56, 536, bevestigd door Cass., 28 nov. 1955, *Pas.*, 1955, I, 293; R.W., 1955-56, 1960; J.T., 1956, 215.

(25bis) Zie ook in die zin de conclusies van Adv. gen. F. Dumon voor Cass. 17 juni 1960, R.W., 1960-61, kol. 318.

(26) Fredericq, L., *op. cit.*, nr 146; Limpens, J., *Un nouvel aspect de la querelle des prix imposés*, *Jur. Comm. Fl.*, 1939, blz. 58; Ronse, J., *De onrechtmatige mededinging...*, *loc. cit.*, kol. 890.

(27) Ronse, J., *ibid.*

(28) Bedoeld wordt de strafrechtelijke vervolging van de handeling, waarvan de ophouding gevorderd werd en niet de vervolging van een overtreding van het op grond der vordering tot ophouding uitgevaardigde verbod die handeling in de toekomst nog te stellen.

(29) Zie met verdere verwijzingen: Delandsheere, W., *loc. cit.*; Fredericq, *op. cit.*, nrs 140-141; Horion, *loc. cit.*; Mougnot, *loc. cit.*; Ronse, J., *De onrechtmatige mededinging*, *loc. cit.*; t'Kint, *loc. cit.*; — contra Coppieters de Gibson, *loc. cit.*

(30) *Pas.*, 1939, I, 150; B.J., 1939, 209 (met conclusies van het O.M.)

(31) Horion, *loc. cit.*

(32) Zie de rechtspraak aangehaald bij Fredericq, L., *loc. cit.*; Mougnot, *loc. cit.*; Ronse, J., *loc. cit.*; t'Kint, J., *loc. cit.* Voor latere rechtspraak zie Smolders, T., en Monnoyer de Galland de Carnières, P., *Chronique de Jurisprudence-Concurrence déloyale*, J.T., 1959, blz. 364-366, alsook J.T., 11960, blz. 274. Zie ook conclusies van Adv. Gen. Dumon voor Cass., 17 juni 1960, R.W., 1960-61, kol. 317.

(33) *Pas.*, 1944, I, 70 en 72.

(34) Hrb. Brussel, 9 januari 1947, *Jur. comm. Brux.*, 1947, 291 met noot; RGAR, 1948, 4198, 4237. — Vgl. nochtans, Luik, 27 februari 1957, *RCJB*, 1959, 158, met noot L. Simont.

(35) Gent 8 januari 1957, R.W., 1957-58, 1000; Gent, 30 april 1955, *RGAR*, 5822; Brussel, 2 januari 1957, *Pas.*, II, 113.

(36) Ronse, J., *De onrechtmatige mededinging...*, *loc. cit.*, kol. 894.

(37) *Ibid.*, kol. 896 en 898.

(38) RG., 5 januari 1905, *RGZ* 60, 6.

(39) Inderdaad de bijzondere vordering tot ophouding kan niet ingesteld worden door verbruikers.

(40) Hrb. Brussel 17 juni 1948, R.W., 1948-49, kol. 188. Hrb. Brussel, 17 maart 1941, *Pas.*, 1946, III, 64; Hrb. Brussel, 7 januari 1941, *Ing. Conc.*, 1947, 105; — Coppieters de Gibson, *La concurrence déloyale in Les Nouvelles*, Droits intellectuels, I, nrs 479 en 571.

(41) Cass., 24 nov. 1932, *Pas.*, 1933, I, 19 met conclusies P. Leclercq; Simont, L., noot onder Luik, 27 februari 1957, *RCJB*, 1959, blz. 164 met verwijzingen pro en contra. Vergelijk in dit verband ook het recente Cassatiearrest van 17 juni 1960, R.W. 1960-61, kol. 171 en ook 316.

(42) Limpens en Van Ryn, noot onder Gent, 19 april 1950, *RCJB*, 1951, blz. 95 en volg. met een massa verwijzingen.

(43) Ronse, J., *APR*, tw. Schade en Schadeloosstelling, nrs 278 en volg., vooral nr 302 en de daar aangegeven verwijzingen.

(44) *Ibid.*, nrs 119-122.

(45) Aldus sedert Cass., 24 januari 1924, *Pas.*, I, 151 met conclusies Proc. Gen. Terlinden. Voor verdere verwijzingen naar rechtsleer en rechtspraak, Ronse, J., *APR*, *loc. cit.*, nr 306.

(46) Ronse, J., *APR*, *loc. cit.*, nr 303.

(47) Cass. 25 februari 1937, *Pas.*, I, 73; De Page, III, nr 162; Ronse, J., *APR*, *loc. cit.*, nr 308. — Zie ook Coppieters de Gibson, *Les Nouvelles*, *loc. cit.*, nrs 483-484.

(48) Brussel, 7 februari 1948, *Pas.*, 48 II, 48 (vordering tot ophouding van onrechtmatige mededingingshandeling).

(49) *RPDB*, Tw. Compétence en matière civile et commerciale, nrs 769-770.

(50) Aldus tenminste volgens de interpretatie door Prof. Ronse gegeven aan de rechtspraak van het Hof van Cassatie: Ronse, J., *De onrechtmatige mededinging*, *loc. cit.*, kol. 894. Zie boven nr 7.

(50bis) Asser-Rutten, *Verbintenissenrecht*, 1954, blz. 546-547.

(51) Er wordt wel eens beweerd dat een wettelijke basis te vinden is in art. 1036 Rv. Dit is natuurlijk verkeerd. Dit artikel betreft alleen het aan de rechtbank behorende politierecht voor de terechtzitting: Mazeaud-Tunc. *Traité théorique et pratique de la responsabilité civile délictuelle et contractuelle*, III, 5e ed., 1960, nr 2504. Ook in België werd dit artikel in hetzelfde verband aangehaald: Coppieters de Gibson, *Les Nouvelles*, *loc. cit.*, nr 480.

(52) Cass. fr., 9 februari 1937, S., 1937, I, 141; *Gaz. Pal.*, 1937, I, 778; Cass. fr., 20 okt. 1959, *Rec. Dall.*, 1959, 537 met noot Holleaux, G. — Zie ook Kayser P., *L'astreinte judiciaire et la responsabilité civile*, *Rev. Trim. Dr. Civ.*, 1953, blz. 209-246.

(53) Mazeaud-Tunc., *op. cit.* III, nrs 2312-2314 en 2497 en volg.

(54) Meijers, E., *Het kortgeding*, 1947, blz. 41 en volg.; 88 en volg.; 240 en volg.; Vizioz, *Etudes de procédure*, 1956, blz. 347 en volg.; dezelfde, *Les pouvoirs des référés en matière d'astreintes*, *Sem. jur.*, 1948, I, 689. Uitzondering wordt wel eens gemaakt in Frankrijk voor de zgn. «astreintes non-comminatoires», waarvan het bedrag definitief zonder mogelijkheid van herziening werd vastgesteld. Dit bedrag is trouwens ook niet volledig, zonder verband met de werkelijk geleden of te lijden schade vastgesteld, zoals het een echte «astreinte» betaamt.

(55) Over de aanspraak van groepeerings, zie Ronse, J., *APR*, *loc. cit.*, nrs 731 en volg.

- (56) De Page, II, nr 939 en 941.
 (57) De Page, II, nr 944; Mazeaud-Tunc. *op. cit.*, I, 1957, nr 439; zie ook Dabin-Lagasse, *RCJB*, 1949, blz. 57, nr 15.
 (58) De Page, II, nr 914; Kluyskens, De Verbintenissen, 1948, nr 367.
 (59) Dalcq, R., *Traité de la responsabilité civile*, I, *Les Nouvelles*, Droit civil, V, 1, 1959, nr 2310; Mazeaud-Tunc, *op. cit.*, I, nr 459. Zie nochtans reeds Merlin, *Répertoire* Tw. Démence, § 2, nrs 3 en 4.
 (60) Mazeaud-Tunc, *op. cit.*, II.
 (61) Kluyskens, De Verbintenissen, nr 407.
 (62) Dalcq, R., *loc. cit.*, nr 644.
 (62bis) Zie arrest van 19 maart 1943 van de Nederlandse Hoge Raad, *Nederlandse Jurisprudentie*, 1943, nr 312, besproken bij Bekaert, H., *L'incidence fortuite en matière de responsabilité civile*, *J.T.*, 1951, blz. 477 en volg.
 (63) Pas., I, 273; *J.T.*, 1949, 507 met noot de Harven; *RCJB*, 1949 met noot Dabin, blz. 201.
 (63bis) *J.T.* 1960, blz. 339 met noot De Meulder en blz. 425.
 (64) Aldus de interpretatie van Dalcq, *loc. cit.*, nr 703.
 (65) Piret, R., *Les troubles de voisinage et l'arrêt de cassation du 7 avril 1949*, *RGAR* 1949, nr 4432; — Zie ook Brussel, 6 mei 1950, *RGAR*, 1950, nr 4612.

- (66) Over deze theorie, zie de literatuur opgave bij Ronse, *J., APR, loc. cit.*, nr 8.
 (67) De Page, V, nr 934.
 (68) Tunc, A., in Mazeaud-Tunc, *op. cit.*, I, nr 621-2.
 (69) *Ibid.*; — over de theoretische grondslag van schadevergoeding ingevolge burens toornis, zie o.m. ook nog, Bekaert, H., *loc. cit.*; Dabin-Lagasse, *RCJB*, 1955, blz. 228, nr 28; Dabin, *RGAR*, 1933, nr 1315 en *RCJB*, 1949, blz. 63, nr 26.
 (70) Zie het rijklijk gedocumenteerde verslag van Senator Orban, *Pas.*, 1935, blz. 293-309.
 (71) *RGZ*, 60,6.
 (72) Over de *Unterlassungs-* en *Beseitigungsklagen*, en de interessante evolutie, die zich op dit stuk voordeed, zie Ennecerus-Lehmann, *Recht der Schuldverhältnisse*, 15^e oplage, 1958, § 70, blz. 403-409, naast het reeds vroeger geciteerde boek van Boehmer, G., *Grundlagen der Bürgerlichen Rechtsordnung*, I, 1950, blz. 37-48.
 (73) Zie hierover Ronse, J., Noot onder Cass., 2 mei 1955, *RCJB*, 1957, 101.
 (74) RG 5 januari 1905, *RGZ* 60,6 en de in een vorige noot geciteerde schrijvers.
 (75) *J.T.*, 1960, blz. 425.
 (76) Zie Ronse, *APR, loc. cit.* nr 294.

Antwoord van Mr P. M. ORBAN, stafhouder der Balie van Dendermonde

Non recuso laborem !

Dit moet wel de gedachte geweest zijn die U heeft aangezet om voor deze — wellicht uw eerste voordracht in België — een onderwerp te kiezen dat nu eenmaal niet alledaags is en waarmede, naar wat voor ons allen zal gebleken zijn door uw meesterlijk betoog, de meest omstreden vraagstukken van ons recht — meer in het bijzonder nog de beginselen der quasi-deliktuele verantwoordelijkheid, gemoeid zijn.

Het strekt U tot eer dat U zulks hebt aangedurfd en hoewel nu eenmaal toch moet worden toegegeven dat a priori beschouwd de bekoorlijkheid van uw onderwerp in nauw verband staat met Einsteins relativiteitstheorie, meen ik in alle oprechtheid te mogen zeggen dat U ons aller aandacht tot het einde toe hebt geboeid...

Hoe zouden wij er trouwens over verwonderd zijn wanneer wij gedenken hoe Walter Van Gerven van af zijn eerste studentenjaren gebleken is te zijn de moedige volhardende studax, die alles wilde leren... die alles tot in de minste bijzonderheden voor zichzelf wilde verantwoorden !

De «ratio legis» waarvan U ons gesproken hebt was voor U op de Universiteit steeds een mikpunt dat U kost wat kost wildet bereiken in al uw pogingen om een volmaakt jurist te worden.

De schitterendste uitslagen waren de bekroning van uw onverdroten arbeid ! Van dan af nam uw levensloop de vlucht van een raket die van af de eerste proef in de goede baan werd geslingerd.

Weldra werd u opgenomen in het Interuniversitair Centrum voor rechtsvergelijking en daar reeds kwam het tot een merkwaardige bijdrage in de Algemene Praktische Rechtsverzameling over de «Verkoop met premie». U zijt dan... denk aan de figuurlijke raket waaraan ik U daareven heb vergeleken, vertrokken naar Chicago... maar U hebt alvorens te vertrekken een minzame satelliet in Uw omloop meegetrokken.

Inmiddels hebt U een tweede studie uitgegeven die weldra in Franse vertaling zal verschijnen over «Het toegeven van premies in het Klein Europees handelsverkeer» en door dit hoogst aktueel onderwerp hebt U onverwijd de belangstelling van juristen en economen ook in den vreemde verwekt.

Onverpoosd hebt U doorgewerkt en na Uw terugkeer uit de Verenigde Staten wachtte U een opdracht aan de Universiteit van Hamburg en bij Uw terugkomst van daar, de aanvang van een professorenloopbaan aan de Universiteit te Leuven.

Wij vergeten niet dat U gedurende enkele maanden bij onze Dendermondse Balie ingeschreven zijn geweest en wij stellen het op prijs dat Uw eerste professoraal optreden ons werd voorbehouden, wat mij heeft toegelaten — zonder van anabaptisme te worden beschuldigd — U voor de tweede maal over de doopvont te houden.

De traditie wil dat ik ook een woord zou zeggen over de grond van het door U behandelde onderwerp. Dit doe ik niet graag, want ik heb nu eenmaal als levensregel aangenomen geen discussies aan te gaan over zaken waar mijn medespreker veel meer van afweet dan ikzelf.

Het zal mij echter toegelaten zijn U bizonder geluk te wensen omdat U bij de behandeling van Uw onderwerp het bewijs hebt geleverd hoe grondig U het vraagstuk van de oneerlijke mededinging wist te toetsen aan de begrippen van ons Burgerlijk en Strafrecht. Is dit niet reeds op zichzelf het kenmerk van de buitengewone aanleg die U bezit voor de studie van de rechtsproblemen.

Mag ik echter betwijfelen dat Uw stelling als zou het K.B. nr 55 van 1934, de biezondere vordering tot ophouding, ook mogelijk maakt ten overstaan van feiten die reeds onder de toepassing vallen van de Strafwet, kans zal krijgen de door het arrest van het Hof van Verbreking van 16 maart 1939 aangenomen stelling te wijzigen. De bevoegdheid van de voorzitter van de Rechtbank van eerste aanleg is algemeen — die van de voorzitter van de Rechtbank van Koophandel is uitzonderlijk.

De bepalingen zelf van het K.B. van 1934 zijn van uitzonderlijke aard : Wees dus op uw hoede : specialia sunt restrigenda !

Wat nu betreft Uw beschouwingen over het verband tussen de biezondere en de gemeenrechtelijke vordering tot ophouding kan ik eerst en vooral Uw zienswijze beamen dat het wenselijk is de gemeenrechtelijke vordering voor de Rechter in Kortgeding mogelijk te maken telkens men voor feiten staat die een delikt of quasi-delikt uitmaken.

De vraag is enkel te weten of dit moet geschieden door een aanvulling der wetgeving zoals in Nederland of door een verruiming de rechtspraak zoals in Frankrijk, die medebrengt dat aan de voorzitter zetelende in kortgeding een zekere bevoegdheid ten gronde zou worden verleend.

Het probleem stelt zich anders voor de betuiging

van feiten die hoewel zij schade veroorzaken geen foutieve daad tot grondslag hebben.

U hebt zeer goed gevoeld dat om dit te bereiken de verantwoordelijkheid zonder schuld of minstens het wettelijk vermoeden van schuld moet worden aanvaard, wat tot nog toe in onze wetgeving alleen het geval is voor de aansprakelijkheid der geesteskranken, die in onze rechtsopvatting geen schuldige daden kunnen stellen.

Een eenvoudige verruiming van het schuldbegrip brengt hier geen principiële oplossing.

Of de Belgische rechter bereid zal gevonden worden deze verruiming zo op te vatten dat in sommige gevallen iemand zal kunnen aansprakelijk worden gesteld zonder dat zijn handeling als foutief wordt bestempeld, of vermoed zal worden op foutieve wijze te zijn gesteld, durf ik te betwijfelen — hoewel reeds door

Laurent van het art. 1384 1e lid van het B.W. een interpretatie werd voorgehouden welke deze stelling benadert.

Naar mijn oordeel blijft de theorie van het rechtsmisbruik buiten bespreking daar een rechtsmisbruik, in mijn opvatting althans, altijd tot een fout kan worden bestempeld.

Ik wens het bij deze enkele beschouwingen te laten. U hebt ons een buitengewoon belangwekkende, diepdoordachte mededeling gedaan, mijn beste confrater. Het verheugt ons. Zij strekt U tot eer en moet ook in uw familiekring en inzonderheid bij onze oud-stafhouder Mr Van Gerven, een gevoel van gewettigde fierheid verwekken.

Het geeft ons tevens de zekerheid dat van stonde af, aan de jonge jurist Prof. Walter Van Gerven een schitterende wetenschappelijke loopbaan is weggelegd. Van harte wordt U dit door ons allen toegewenst.

Deze beide spreekbeurten werden voorafgegaan door

de rede van Mr E. DE RIDDER, voorzitter van de Conferentie der Jonge Balie van Dendermonde

Mijnheer de Stafhouder,

In mijn hoedanigheid van voorzitter der conferentie der jonge Balie, valt me de bijzondere eer te beurt U voor het eerst officieel te mogen begroeten als Stafhouder der Balie van Dendermonde, bij de aanvang van uw batonnaat.

Dit batonnaat, Mijnheer de Stafhouder, het derde in Uw zo rijk gevulde loopbaan, valt samen met Uw straks 50 jaar advokatuur, gebeurtenis die we hopen op plechtige en luisterlijke wijze te mogen vieren.

In de gegeven omstandigheden acht ik het dan ook nutteloos en overbodig hier Uw zo talrijke als briljante geestesgaven en uw succesrijke loopbaan van meer nabij te trachten te omschrijven, daar er hiertoe gelegenheid te over zal geboden worden bij de officiële viering van Uw ambtsjubileum.

Ik meen dat het citaat van de Engelse wijsgeer Charles Caleb Colton zal volstaan om met één zinsnede Uw 50-jarige praktijk te preciseren, daar waar hij zegt:

«Wat de beroepen betreft, zou men kunnen zeggen dat de soldaten te populair aan het worden zijn, dominees te lui, dokters te zeer op de penning en de advokaten te machtig».

Uw loopbaan als advokaat, als politicus en als hoogleraar, is zeker wel van aard om de uitspraak van Colton kracht bij te zetten.

Het weze me alleen maar veroorloofd er aan toe te voegen dat wij, als advokaten der Balie van Dendermonde, ons gelukkig en fier voelen te mogen vaststellen dat niet alleen hier bij ons uw grote verdiensten gewaardeerd en erkend worden, maar dat b.v. nog zeer onlangs oud-Stafhouder Meester René Victor, in zijn gezaghebbend en rijk gedocumenteerd standaardwerk «Schets ener geschiedenis van de Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen», Uw grote verdiensten in de strijd voor de vervlaamsing van het Gerecht, op treffende wijze wist te onderstrepen.

U zijt, Mijnheer de Stafhouder, in alles en bij elke gelegenheid, de eerste geweest om de initiatieven onzer Jonge Balie te steunen en aan te moedigen. Van onzentwege moogt U er dan ook op rekenen dat onze conferentie al het mogelijke zal doen om onder Uw

leiding de hoge idealen van ons «nobile officium» aan de Balie gestand te blijven en nog hoger op te voeren.

Mijnheer de Voorzitter,

Het is zeer onaangenaam te weten dat men in herhaling valt. Uw sympathie voor onze conferentie en haar activiteiten zijn aan iedereen voldoende bekend en overtalrijk waren de gelegenheden waarbij wij de kans kregen U hiervoor onze welgemeende dank uit te drukken. Nogmaals voelen we ons echter verplicht U Mijnheer de Voorzitter, als gast en gastheer welkom te heten in deze zittingszaal, die U zo bereidwillig ter onzer beschikking hebt gesteld en U te danken voor Uw tegemoetkoming en effectieve medewerking aan al de initiatieven onzer conferentie.

Even hartelijk heten wij ook welkom al de Magistraten van de zetel, die onze uitnodiging hebben willen beantwoorden.

Mijnheer de Procureur des Konings,

Het is nutteloos en overbodig de goede verstandhouding en het wederzijds begrip te onderlijnen dat hier aan onze Rechtbank heerst tussen parket en advokatuur. U zijt, Mijnheer de Procureur des Konings, in de eerste plaats de gelukkige verantwoordelijke voor deze prettige samenwerking. Uw morele steun is voor onze conferentie de beste stimulans om haar activiteiten door te zetten en te verveelvoudigen. In Uw persoon heten we eveneens welkom de leden van Uw parket.

Speciaal begroeten wij ook al de hoogwaardigheidsbekleders die er, traditiegetrouw, aan gehouden hebben deze plechtige openingsvergadering door hun aanwezigheid nog meer luister bij te zetten.

We verheugen ons in de aanwezigheid van de vertegenwoordigers der zusterconferenties van Antwerpen, Brussel, Mechelen, Leuven en Brugge en de «Conférences du Jeune Barreau» van Brussel, Luik en Charleroi.

Heel in het bijzonder weze het me toegelaten de aanwezigheid te vermelden van een vertegenwoordiger van het Gezelschap der Jonge Balie te Rotterdam.

Voor de eerste maal in de geschiedenis onze conferentie, mogen wij hier een Nederlandse Zusterconferentie begroeten.

Nauwelijks een viertal dagen geleden, liep « Benelux » officieel van stapel. In het kader van de steeds nauwer wordende samenwerking der Lage Landen bij de zee, drukken we de stellige verwachting uit dat de kontakten tussen de Jonge Conferenties van Rotterdam en Dendermonde zich in de toekomst mogen bestendigen.

Tevens dank ik allen die aan onze uitnodiging tot het bijwonen dezer plechtige openingsvergadering gevolg hebben gegeven.

Mijn waarde Confraters,
Zeer geachte Vergadering,

In onze grote zusterconferenties van Brussel, Gent, Antwerpen en Luik is het een traditie dat ter gelegenheid van de plechtige openingszitting, het woord gevoerd wordt door een confrater aan de Balie verbonden. Tot op heden was dit in de schoot onze conferentie slechts éénmaal het geval, namelijk tien jaar geleden, wanneer de plechtige openingsrede voorgelezen werd door onze confrater Meester Willem Melis;

Het is de wens van het bestuur onze conferentie dat in de toekomst ook bij ons de openingsrede zou uitgesproken worden door een confrater van onze Balie. Wellicht zullen we evenwel niet elk jaar in de gelegenheid zijn zulk een eminent spreker het woord te mogen verlenen als dit vandaag het geval is met Meester Walter Van Gerven.

Ondanks zijn jeugdige leeftijd, mogen we vanaf heden, reeds met zekerheid in hem een jurist begroeten die niet alleen onze eigen Balie, maar ook gans de Vlaamse Rechtswetenschap tot eer strekt.

Meester Walter Van Gerven werd te Sint Niklaas op 11 mei 1935 geboren, als zoon van onze zeer gewaardeerde confrater en oud-staffhouder, Meester Willy Van Gerven. Hij promoveerde tot doctor in de rechten, in juli 1957, met grootste onderscheiding; licentiaat in het notariaat, in juli 1957, met grootste onderscheiding; eerste licentiaat in handels- en financiële wetenschappen, met grote onderscheiding en baccalaureus in de thomistische wijsbegeerte, met onderscheiding. Hij werd ingeschreven als: advocaat bij de Balie te Dendermonde, sinds oktober 1957, werd toegevoegd

vorser in 1959 bij het Inter-universitair Centrum voor Rechtsvergelijking, teaching-fellow 1959-1960 aan de University of Chicago en monitor aan de katholieke Universiteit te Leuven.

Hij behaalde volgende wetenschappelijke onderscheidingen:

— laureaat « Dr A. De Leeuw »-prijs, 1958;

— buitenlands vorser (aug.-sept. 1960) aan het Max Planck-instituut für Ausländisches und I.P.R. te Hamburg.

En publiceerde:

— Eindverhandeling: de « Investment Trust » in Nederland en België, Vergelijkend economisch en juridisch onderzoek, eindverhandeling handels- en financiële wetenschappen, Leuven, 1959, 194 p.

— Verhandelingen: Koop (verkoop met premie), 1958, Algemene praktische Rechtsverzameling, 91 p.

— Het toegeven van premies in het Klein Europees handelsverkeer, 1960, 280 p.

— Bijdragen: De regeling van het « Bewind » in het ontwerp voor een nieuw Nederlands B.W. (Ontwerp Meyers), 1957-58, R.W., kol. 841-854;

— Enkele beschouwingen over verkoop met premie, R.W., 1957-58, kol. 1609-1618;

— La forme Juridique d'un investment trust en Belgique en France et aux Pays-Bas, in Revue Internationale de droit comparé (Paris), 1960, blz. 527-558.

In zijn daareven geciteerd werd « Het toegeven van premies in het Klein Europees Handelsverkeer », enkele maanden geleden bij de Ets. Bruylant gepubliceerd door de zorgen van het Inter-universitair Centrum voor Rechtsvergelijking, had Meester Van Gerven het onderwerp van zijn huidige rede reeds aangesneden. Zijn huidige uiteenzetting is uitgegroeid tot een studie van hoge wetenschappelijke waarde, die ongetwijfeld met grote belangstelling in alle juridische middens zal begroet worden.

Het spijt ons alleen maar, dat deze openingsrede tevens het afscheid van Meester Van Gerven is. Inderdaad, verlaat hij onze Balie, om zich als advocaat te Brussel te gaan vestigen.

Wij wensen er hem een lange, voorspoedige en succesrijke loopbaan en hij weze ervan overtuigd dat we steeds met oprechte waardering en onverdeelde sympathie aan zijn verblijf in de schoot onze Balie zullen blijven terugdenken.

Meester Van Gerven, mag ik U verzoeken het woord te willen nemen.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 29 oktober 1959.

Voorzitter: M. Bayot.

Raadsheer-verslaggever: M. Moriamé.

Procureur-generaal: M. Hayoit de Termicourt.

Advocaten: Mrs. De Bruyn en Pinson.

Bevoegdheid van de rechter. — Aanvulling van ambtswege van de door partijen voorgestelde redenen. — Grenzen van deze bevoegdheid.

De rechter over de feiten is om het bij hem aanhangig gemaakt geschil af te doen niet verplicht zich aan de door de partijen voorgestelde redenen te houden; hij mag een ambtswege die redenen aanvullen, mits

hij steunt op feiten, die hem regelmatig ter beoordeling voorgelegd zijn, en die hij als vaststaande erkend heeft.

Marchal t/ N.V. Ets. Wanson.

Gelet op de bestreden sententie, op 28 januari 1958 gewezen door de Werkrechersraad van beroep te Brussel, kamer voor bedienden;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1107, 1134, 1135, 1319, 1320, 1322 van het Burgerlijk Wetboek, en 97 van de Grondwet,

doordat de bestreden sententie aanleggers vordering tot betaling van een vergoeding wegens verbreking van een bediendencontract zonder regelmatige opzeggingstermijn niet gegrond verklaard heeft, om de van ambtswege opgeworpen en aan de openbare orde

vreemde redenen dat bij de verstrijking van de opzegging, waarvan de nietigheid thans door hem wordt aangevoerd, aanlegger zich voor zijn werk niet meer aangemeld heeft en hij dus thans niet mag beweren dat bedoelde opzegging van nul en gener waarde was omdat zij niet uitging van de organen der verwerende vennootschap die daartoe de bevoegdheid hadden, vermits hijzelf bedoelde opzegging als regelmatig aanzag door na te laten zijn werkgever het voortzetten van het verstrekken van zijn diensten aan te bieden,

dan wanneer de burgerlijke rechter geen uitspraak mag doen over de punten welke vóór hem niet in betwisting staan, doch welke hij van ambtswege opwerpt, tenzij het gaat om rechten van openbare orde of maatregelen die hij van ambtswege zou dienen toe te passen, wat het geval niet was, en dan wanneer derhalve, de bestreden sententie, door om de bovenstaande redenen uitspraak te doen, het vorenaangehaalde beginsel, de bewijskracht van de door partijen vóór de werkrechtshoofden van beroep genomen conclusies en het in die conclusies vastgelegde gerechtelijke contract heeft geschonden :

Overwegende dat de rechter over de grond, om het bij hem aanhangige geschil af te doen, niet verplicht is zich aan de door partijen voorgestelde redenen te houden; dat hij van ambtswege die redenen mag aanvullen, mits hij steunt op feiten die hem regelmatig ter beoordeling voorgelegd zijn en die hij als vaststaande erkend heeft;

Overwegende, enerzijds, dat blijkens de regelmatig aan het Hof voorgelegde stukken, inzonderheid de inleidende dagvaarding en aanleggers conclusies in hoger beroep, diens vordering ertoe strekte dat «de opzeggingsbrief van nul en gener waarde zou worden verklaard», wijl uitgaande van een persoon die geen mandaat had om aan het bedieningscontract een einde te maken, en dat verweerster zou worden veroordeeld tot betaling aan aanlegger van een vergoeding «wegens verbreking zonder de nodige macht»;

Dat verweerster harerzijds in haar conclusies in hoger beroep heeft doen gelden dat de persoon genaamd Baijot met het ondertekenen van de opzeggingsbrief enkel de onderrichtingen gevolgd heeft die de afgevaardigde-beheerder van verweerster hem had gegeven;

Dat het bij de rechter over de grond aangebrachte geschil mitsdien liep over het bestaan, in hoofde van Baijot, van de macht om de opzegging te notificeren;

Overwegende, anderzijds, dat de beklaagde sententie vaststelt dat aanlegger «erkent dat hij bij de verstrijking van de opzegging, waarvan de nietigheid thans door hem wordt aangevoerd, zich voor zijn werk niet meer aangemeld heeft bij geïntimeerde, hier verweerster»;

Dat, daar het blijkt uit een door aanlegger in de loop der debatten gedane erkenning, het aldus vastgestelde feit kennelijk behoort tot die welke regelmatig aan de rechter over de grond ter kennisneming voorgelegd waren;

Overwegende dat de bestreden sententie uit dit feit afleidt dat aanlegger «thans niet mag beweren dat bedoelde opzegging van nul en gener waarde is, omdat zij niet uitging van de organen der verwerende vennootschap die daartoe de bevoegdheid hadden, vermits hijzelf bedoelde opzegging als regelmatig aanzag, door na te laten zijn werkgever het voortzetten van het verstrekken van zijn diensten aan te bieden»;

Overwegende dat de rechter over de grond, door zijn beslissing aldus te motiveren, de bewijskracht van de dagvaarding of van de conclusies der partijen niet

geschonden heeft, vermits hij uitspraak heeft gedaan over een bij hem aangebracht geschil, waarvan hij noch de oorzaak, noch het voorwerp gewijzigd heeft, en vermits hij gesteund heeft op een feit dat hem regelmatig ter beoordeling voorgelegd was;

Dat het middel niet gegrond is;

Overwegende dat, daar de door het eerste middel gecritiseerde redenen de verwerping van aanleggers vordering wettelijk rechtvaardigen, de andere middelen van de voorziening, die tegen andere gronden opkomen, niet ontvankelijk zijn bij gebrek aan belang;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

RAAD VAN STATE

3e Kamer. — 1 juli 1960.

Voorzitter : M. Devaux.

Raadsheren : M.M. Vauthier en Somerhausen.

Auditeur : M. Remion.

Advokaat : Mr Putzeys.

1. Moederlandse strijdkrachten in Kongo. — Verwerping van kandidatuur tot verhoging in graad. — Onvoldoende voorlichting. — Nietigheid van ministeriële beslissing.

2. Advies van het hoog bevorderingscomité is een voorbereidende maatregel. — Eis tot nietigverklaring onontvankelijk.

1. Schendt art. 3 K.B. 14 november 1936 houdende vaststelling van het statuut der officieren en onder-officieren van het moederlands leger in Kongo, de beslissing van de minister die een kandidatuur tot bevordering weigert te aanvaarden zonder voldoende voorlichting.

2. De adviezen van het hoog bevorderingscomité binden noch de Minister, noch de Koning; zij zijn enkel voorbereidende maatregelen, tegen dewelke geen eis tot nietigverklaring kan ingeleid worden.

Janssens/Belgische Staat (Minister van Landsverdediging)

Arrest n° 8006.

Gezien het op 29 oktober 1958 ingediende verzoekschrift waarbij Emile Janssens, luitenant-generaal bij de weermacht, de nietigverklaring vordert :

1. van de akte van 12 juni 1958 waarbij de Minister van Landsverdediging zijn kandidatuur voor de graad van luitenant-generaal in het Belgisch leger weigert te aanvaarden, van welke akte op 3 juli 1958 aan verzoeker kennis is gegeven ;

2. van de akten van 18 maart 1957 en 16 mei 1958 waarbij het bevorderingscomité verklaart, verzoeker niet voor graadbevordering te kunnen aanbevelen ;

.....
Overwegende dat de adviezen van het hoog bevorderingscomité noch de Minister, noch de Koning binden ; dat zij voorbereidende maatregelen zijn in de procedure die tot een beslissing van de bevoegde overheid leidt ; dat zij op zichzelf genomen de verzoeker niet kunnen schaden ; dat het verzoekschrift, voor

zover het de nietigverklaring van de adviezen van 18 maart 1957 en van 16 mei 1958 vordert, niet ontvankelijk is ;

Overwegende dat de tegenpartij betoogt, dat de brief, die de Minister van Landsverdediging op 12 juni 1958 aan verzoeker heeft gestuurd, zich ertoe beperkt, de toestand van bij de Kolonie gedetacheerde officieren uit een oogpunt van bevordering uiteen te zetten, verzoeker kennis te geven dat zijn kandidatuur tot de graad van luitenant-generaal in de moederlandse krijgsmacht door het hoog comité in zijn vergadering van 16 mei 1958 niet is aanbevolen, en dat een aanstelling tot de graad van luitenant-generaal in de moederlandse krijgsmacht hem niet kan worden toegestaan aangezien hij geen organieke betrekking in het departement van Landsverdediging bekleedt ; dat zij ten slotte doet gelden dat de Minister ten tijde dat de brief werd geschreven, zijn persoonlijke houding niet had kunnen blootgeven zonder de Kroon in het geding te brengen ; dat zij hieruit afleidt, dat de brief van 12 juni 1958 geen weigering tot aanvaarding uitsprekt en er ook geen zou kunnen impliceren ;

Overwegende dat vaststaat, dat verzoekers kandidatuur als luitenant-generaal tot tweemaal toe aan het hoog comité is voorgelegd en dat een generaal-majoor met minder anciënniteit dan hij bij koninklijk besluit van 3 juli 1958 tot luitenant-generaal is bevorderd ; dat verzoeker hieruit heeft kunnen afleiden, dat de Minister van Landsverdediging geweigerd had zijn kandidatuur te aanvaarden en dat het verzoekschrift moet worden uitgelegd als een eis tot nietigverklaring van die weigering ;

Overwegende dat artikel 5 van de wet van 16 juni 1937, hetwelk het maximum getal der officieren vaststelt, onder letter c bepaalt, dat de ter beschikking van de Minister van Koloniën gestelde officieren worden geacht buiten kader te zijn ; dat voorts het eerste lid van artikel 3 van het koninklijk besluit van 14 november 1936 houdende statuut van de officieren en onderofficieren van het moederlands leger in dienst in de Kolonie, ter uitvoering van artikel 33 van de wet van 18 oktober 1908 op het gouvernement van Belgisch-Congo, bepaalt : « de tot de actieve kaders van het moederlands leger behorende officieren, die ter beschikking van het departement van Koloniën gesteld zijn, behouden hun anciënniteit en hun titels tot bevordering » ; en dat het volgende lid zegt « zij worden tot de hogere graden in het moederlands leger, op hun anciënniteitsbeurt, bevorderd onder voorbehoud dat zij voldaan hebben aan al de voor de bevordering vastgestelde voorwaarden, dat hun kandidatuur aangenomen weze door Onze Minister van Landsverdediging, en dat zij niet ongunstig aangetekend staan bij het departement van Koloniën » ; dat artikel 3 verder bepaalt : « wederkerig komen de door het moederlands leger erkende titels tot bevordering tussenbeide, voor de waardering van de verdiensten van de kandidaten tot de bevordering in de weermacht » ;

Overwegende dat een officier buiten kader geen betrekking vervult ; dat de regel van artikel 3 van de wet van 15 september 1924, volgens welke geen graad zonder overeenkomstige betrekking kan worden verleend, op hem geen toepassing vindt ; dat, wanneer een bij de weermacht gedetacheerd officier behoort tot een « schijf » van kandidaten, de wettigheid van zijn benoeming niet beperkt wordt door het aantal te begeven betrekkingen ; dat verzoeker dus gerechtigd is op te komen tegen de beslissing, die de Minister tot slot van de procedure van onderzoek van zijn kandidatuur moet nemen ;

Overwegende dat verzoeker zich beroept op schending van artikel 3 van het koninklijk besluit van 14 november 1936 tot vaststelling van het statuut van de officieren en onderofficieren van het moederlands leger in dienst in de Kolonie, in zover de adviezen van het hoog comité zijn uitgebracht en de beslissing van de Minister is genomen zonder dat de koloniale autoriteiten zijn geraadpleegd en zonder dat met de gegevens van verzoekers koloniale loopbaan rekening is gehouden ;

Overwegende dat uit artikel 3 van het koninklijk besluit van 14 november 1936 volgt dat bij de Kolonie gedetacheerde moederlandse officieren weliswaar niet het recht hebben tegelijk met officieren van hun graad in dienst in het moederland te worden bevorderd — zoals de Minister in zijn brief van 12 juni 1958 terecht opmerkt, — maar dat zij wel het recht hebben te eisen, dat hun verwijdering uit het moederland hun bevordering niet schaadt ; dat het, om hun verdiensten met die van officieren in dienst in het moederland te vergelijken, zaak is rekening te houden niet alleen met de gegevens uit hun moederlandse loopbaan, maar ook met hun wijze van dienen bij de weermacht ; dat de Minister stellig kon veronderstellen dat verzoeker, opperbevelhebber van de weermacht in Kongo, niet ongunstig bij het departement van Koloniën aangetekend stond, maar dat de vergelijking van zijn aanspraken op bevordering met die van andere kandidaten voor benoeming in de graad van luitenant-generaal alleen dan regelmatig kon plaatshebben als de regering volledig voorgelicht was over de hoedanigheden, waarvan verzoeker in de bevelvoering over de weermacht blijk had gegeven ; dat buitengewone verdiensten op dit speciale gebied een gegeven hadden kunnen zijn om een voordracht tot bevordering buiten kader ten behoeve van verzoeker te wettigen ;

Overwegende dat verzoeker, wiens loopbaan in de Kolonie lag, tot bevelhebber van de moederlandse basis van Kamina is aangesteld en dit ambt van 1950 tot 1954 heeft uitgeoefend ; dat hij sinds 1 februari 1954 bevelhebber van de Weermacht is ; dat het jongste stuk in het dossier dagtekent van 16 oktober 1954 ; dat het aan de Raad van State voorgelegde dossier geen enkel verslag over verzoekers werkzaamheid van oktober 1954 tot mei 1958 bevat ; dat niet blijkt, dat de Minister van Landsverdediging zou zijn voorgelicht over de bijzondere verdiensten waarop verzoeker zich in de bevelvoering over de weermacht in Kongo kon beroepen en die een bevordering buiten kader hadden kunnen wettigen ; dat het middel gegrond is,

Besluit :

Artikel 1. De beslissing waarbij de Minister van Landsverdediging weigert de kandidatuur van generaal Janssens te aanvaarden, wordt vernietigd.

Artikel 2. De kosten bepaald op 750 F, komen ten laste van de Staat (ministerie van Landsverdediging).

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

HOF VAN BEROEP TE GENT

1ste Kamer. — 31 maart 1960.

Voorzitter : M. Bossaert.

Raadsheren : M.M. De Vreese en Beeckman.

Advokaat-generaal : M. Matthijs.

Advokaat : Mr. Achille De Gryse (Kortrijk)

Aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad. — Liftongeval. — Goederenlift. — Neerstorting. — Bewezen gebreken. — Roekeloos gebruik van de lift door het slachtoffer. — Verdeelde aansprakelijkheid tussen bewaker der gebrekkige zaak en slachtoffer. — Voorwaarden.

Wanneer bewezen wordt dat het neerstorten van een goederenlift, waarin een hierbij gedode werkmán had plaatsgenomen om er alaam in te laden, te wijten is aan bepaalde gebreken van de lift, terwijl anderzijds vaststaat dat het slachtoffer, wetende dat de lift niet voor personenvervoer geschikt was, er niettemin roekeloos van gebruik maakte, sluit die bepaalde schuld van het slachtoffer op zich zelf de aansprakelijkheid niet uit van de bewaker van de gebrekkige lift.

Deze is slechts bevrijd, zo bewezen wordt dat de vreemde oorzaak, — in casu de schuld van het slachtoffer — alléén oorzaak was van het schadegeval, zodanig dat het gebrek van de zaak, hoewel bewezen, in genen dele de schade heeft veroorzaakt.

Indien echter én het gebrek van de zaak én de schuld van het slachtoffer oorzaak waren van het schadegeval, is er aanleiding tot verdeling van de aansprakelijkheid in de mate waarin zij tot dit schadegeval hebben bijgedragen.

Immers, opdat een deel van de aansprakelijkheid ten laste zou worden gelegd van het slachtoffer, moet niet bewezen worden dat diens schuld bijgedragen heeft tot het neerstorten van de lift, — o.m. doordat de maximum belasting zou zijn overschreden — doch enkel dat zonder de schuld van het slachtoffer de schade, nl. zijn eigen dood, niet mogelijk zou zijn geweest.

Cie Belge d'Assurances Générales t./ Intercommunaa
Sanatorium Denderoord te Overboelare.

Gezien de stukken, o.m. het vonnis tussen partijen op tegenspraak gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Oudenaarde, op 3 februari 1959;

Overwegende dat het beroep regelmatig naar de vorm en tijdig werd ingesteld;

dat geïntimeerde, hoewel behoorlijk gedagvaard, geen pleitbezorger heeft gesteld;

Overwegende dat het gevorderde bedrag de schade vertegenwoordigt berokkend aan appellante in haar hoedanigheid van wetsverzekeraar van de werkgever van wijlen Victor Vanderlinden, die werkzaam zijnde in de gebouwen van geïntimeerde, aldaar op 13 februari 1956 om het leven kwam door het neerstorten, ingevolge kabelbreuk, van een goederenlift waarin hij had plaats genomen om er alaam in te laden;

Overwegende dat het niet betwist wordt dat het neerstorten van de lift te wijten is aan de breuk van de kabel;

dat niet kan gelochend worden dat de kwestieuze liftinstallatie — waarover geïntimeerde de bewaking had — ernstige gebreken vertoonde en dat meerdere dezer gebreken oorzaak zijn geweest van het breken

van de kabel en derhalve van het neerstorten van de lift;

dat het Hof namelijk uit het verslag van de deskundige besluit dat het ongeval te wijten is aan de rudimentaire afwerking en onvoldoende stijfheid van het geraamte van de liftkoker, met als gevolg vervormingen en abnormale wrijvingen van de lift in de eveneens onverzorgd gebouwde glijbanen, en hierdoor vermoeienis van het metaal van de kabel, met vermindering van elasticiteit en weerstand van deze kabel die ten slotte, bij zeer koud weder — waartegen de in open lucht opgestelde lift en kabel echter moesten bestand zijn — abnormale inwendige spanningen en inwendige structuurveranderingen onderging en plots doorbrak;

dat, overigens, bij duidelijke ontstentenis van enige uitwendige overbelasting, vreemde oorzaak of overmacht, het breken van de kabel alléén door een gebrek van de lift te verklaren is en men niet inziet tengevolge van welke andere oorzaak, vreemd aan de installatie, de kabel zou zijn gebroken;

dat ook het plaatsnemen van het slachtoffer in de lift het breken van de kabel niet kan hebben veroorzaakt, vermits een laadvermogen van 250 kgr. voorzien was;

dat uit de strafbundel en het deskundigen-verslag eveneens blijkt dat geïntimeerde of haar aangestelden nalatig zijn geweest in het onderhoud en het nazicht van de litigieuze liftinstallatie en dat aan te nemen is dat deze nalatigheid — namelijk onvoldoende smering van de glijbanen — eveneens tot abnormale wrijvingen en tot het breken van de kabel heeft bijgedragen;

Overwegende dat de eerste rechter dit alles aannam maar de vordering niettemin afwees omdat het ongeval zou toe te schrijven zijn aan het roekeloos gebruik van de lift door het slachtoffer;

Overwegende dat het ongeval inderdaad gebeurde op het ogenblik waarop het slachtoffer in de liftkooi had plaats genomen om er alaam op te slaan, terwijl uit de verklaring van de eigen werkmakker van het slachtoffer blijkt dat deze laatste zeer goed wist dat de lift — een goederenlift bestemd voor het weg-schaffen van sintels uit de stoekkelder — niet voor personenvervoer geschikt was;

dat het slachtoffer zodoende inderdaad een onvoorzichtigheid beging;

dat de door appellante ingeroepen omstandigheden, namelijk dat het slachtoffer niet de bedoeling had de lift voor eigen vervoer te gebruiken en dat de lift in werkelijkheid courrant voor allerlei goederenvervoer werd gebruikt, niet afdoende zijn;

dat het volstaat vast te stellen dat het slachtoffer, goed wetend dat de lift niet voor personenvervoer bestemd was, onnodig in de liftkooi heeft plaats genomen;

dat, in strijd met wat appellante beweert, het slachtoffer — om alaam in de lift op de slaan — geenszins noodzakelijkerwijze, al ware het slechts enkele ogenblikken, de lift betreden moest;

dat nu de liftkooi slechts 1,05 m breed en vooral slechts 0,85 m diep was, zij zeker toeliet allerlei alaam er in te plaatsen, zonder zélf op het laadvlak te gaan staan;

dat dit zeker het geval was voor de voorwerpen die het slachtoffer op het laadvlak moest plaatsen, namelijk een pot verf, een « ijzeren paardje » (alaamstuk om draad te trekken in 'buizen') en dergelijke, alles samen met een totaal gewicht van 40 kgr.);

dat het gebruik dat het slachtoffer van de lift maakte derhalve geenszins « normaal » was;

dat, nu het slachtoffer goed wist dat de lift niet voor personenvervoer geschikt was, de fout van geïntimeerde die erin bestond geen « bericht » in dien zin te hebben aangebracht, de fout van het slachtoffer niet wegneemt;

dat zonder die fout van het slachtoffer het neerstorten van de lift zijn dood niet zou hebben voor gevolg gehad en derhalve de gevorderde schade zich niet zou hebben voorgedaan;

Overwegende dat de fout van het slachtoffer echter — in strijd met wat de eerste rechter blijkbaar aannam — niet « per se » de verantwoordelijkheid van de bewaker van de gebrekkige zaak uitsluit;

dat de bewaker van een gebrekkige zaak slechts zal bevrijd zijn, indien het bewezen is dat de vreemde oorzaak — ter zake de fout van het slachtoffer — alléén oorzaak was van het schadegeval, zodanig dat het gebrek van de zaak, hoewel bewezen, in geen deele de schade heeft veroorzaakt;

dat integendeel, indien zoals ter zake én het gebrek van de zaak én de fout van het slachtoffer oorzaak waren van het schadegeval, er aanleiding zal zijn tot verdeling van de verantwoordelijkheid, in de mate waarin zij tot het schadegeval hebben bijgedragen (Dabin en Lagasse: Examen de Jurisprudence, La Responsabilité délictuelle et quasi-délictuelle, R.C.J.B. 1955, n° 56, p. 241, idem 1959, n° 68-69, p. 215-217; R. Dalcq: Traité de la Responsabilité Civile, T.I. n° 2.169);

dat hoger werd aangetoond dat de gebrekkige toestand van de lift één van de oorzaken is zonder dewelke het ongeval zich niet zou hebben voorgedaan;

dat hetzelfde geldt voor de fout van het slachtoffer; dat, opdat een deel van de verantwoordelijkheid ten laste zou worden gelegd van het slachtoffer, niet moet bewezen zijn dat de fout van het slachtoffer bijgedragen heeft tot het neerstorten van de lift (b.v. doordat de maximum belasting zou zijn overschreden), maar alleen dat, zonder de fout van het slachtoffer, de schade, namelijk zijn eigen dood, niet mogelijk zou zijn geweest;

Overwegende dat, gezien de mate in dewelke de wederzijdse fouten tot de schade hebben bijgedragen, één derde van de verantwoordelijkheid ten laste moet worden gelegd van geïntimeerde en twee derden ten laste moeten worden gelegd van het slachtoffer;

dat het beroep dus slechts ten deele gegrond is;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op art. 24 van de wet van 15 juni 1935,

Wijzende bij verstek tegen geïntimeerde bij gebrek aan verschijning,

Alle verdere en meeromvattende besluiten verwerpende als ongegrond,

Ontvangt het beroep en verklaart het gegrond in de mate hierna bepaald, doet het bestreden vonnis te niet, en, opnieuw wijzende, veroordeelt geïntimeerde aan appellante te betalen 1/3 van de som van 117.495 F wezen 39.165 F (negen en dertig duizend honderd vijf en zestig frank) met de vergoedende interesten vanaf de respectievelijke data van uitbetaling of kapitaalsvestiging en vervolgens de gerechtelijke interesten vanaf de dagvaarding tot op de dag van de betaling;

Veroordeelt geïntimeerde tot één derde en appellante tot de twee derden van de kosten van beide aanleggen.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e kamer bis. — 28 september 1960.

Voorzitter: M. J. De Bie.

Rechters: M.M. Deloof (Mv) en Groetaers.

Advocaten: Mrs. Luc Lambrechts en G. Impens.

Verjaringstermijn inzake hospitaalkosten. — Vijf jaar.

De bij de wet bepaalde verjaringstermijn betreffende rekeningen van dokters en apothekers geldt niet voor hospitaalkosten. Vorderingen terzake van dergelijke kosten verjaren na verloop van vijf jaar (Verg. art. 2177 B.W.)

V.Z.W.D. « Les sœurs Augustines hospitalières de Louvain t./ Leys.

Gezien de stukken des gedinges o.m.

1) de grosse van het vonnis, waartegen beroep, tussen partijen uitgesproken op 26 september 1959 door de heer Vrederechter van het derde kanton Antwerpen, geboekt;

2) de geboekte en aangehechte akte van beroep betekend 31 oktober 1959 door deurwaarder Maurice Luyten te Borgerhout;

Gelet op art. 2, 24, 34, 36, 37, 41 Wet 15 juni 1935;

Gehoord partijen in hun middelen en besluiten ter zitting van 7 september 1960;

Overwegende dat het beroep tijdig en naar voorgeschreven vorm werd ingesteld en ontvankelijk is;

Overwegende dat de eis strekt tot betaling van 5.000 F saldo op rekeningen van verpleging in een kliniek te Ukkel van 30 juni tot 13 oktober 1959;

Dat de eerste Rechter de eis verjaard verklaarde op grond van art. 2277 B.W., daar de laatste stuiting spruitende uit de betaling van afkortingen geschied was in 1953;

Overwegende dat beroepene zelfs beweert de volledige schuld gekwet en te hebben maar geen bewijs meer te kunnen vinden in de archieven van zijn voormalige werkgeefster de N. V. Sitracol, in vereffening na concordaat;

Overwegende dat beroepene vóór de eerste Rechter een driedubbele verjaring ingeroepen had nl. op grond van art. 2272 B.W., 2271 en 2277 B.W.;

Dat alhoewel de eerste Rechter slechts de verjaring van art. 2277 weerhouden heeft, beroeper ook grieven uit tegen het weerhouden van de twee andere verjaringen en dat beroepene van zijn kant zonder uitdrukkelijk incidenteel beroep aan te tekenen terug zijn redenen doet gelden voor de oplossing van de driedubbele verjaring;

1° Verjaring op grond van art. 2272 B.W.: geneeskundige kosten;

Overwegende dat beroepene een reeks prestaties die werkelijk geneeskundige kosten zijn uit de verschillende gasthuisrekeningen vergaarde en also tot één bedrag iets boven de 5000 F komt dat hij wil zien aanrekenen op het verschuldigd saldo;

Dat beroepene also beweert dat krachtens art. 1256 al. B.W. hij het recht had door zijn betalingen deze schulden te voldoen waarbij hij het meest belang had dus die niet voor verjaring vatbaar zouden zijn;

Overwegende dat beroepene uit het oog verliest dat de eerste rekeningen, juist diegene die de belangrijkste dokterskosten bevatten volledig door hem betaald werden op hun datum nl. tot de rekening van 10 aug.

1950, zodat het saldo van 5000 F' geenszins uitsluitend dokters of apotekerskosten bevat;

2° *verjaring op grond van art. 2271 B.W. Hoteliers :*

Overwegende dat deze verjaring een zeer enge toepassing heeft en niet analogisch mag uitgebreid worden tot hospitalisatiekosten in een kliniek al weze de etymologie van « gasthuis » en « gasthof » gelijklopend;

3° *verjaring op grond van art. 2277 B.W.*

Overwegende dat de eerste Rechter terecht toepassing gedaan heeft van de vijfjarige verjaring op de hospitalisatiekosten, wat beroepster in principe niet betwistbaar acht;

Dat beroepster echter zeer onlogisch de verjaring in casu niet wil zien toepassen met verwijzing naar rechtspraak die toepasselijk is op gans verschillende gevallen;

Dat opdat art. 2277 B.W. toepasselijk weze het volstaat dat de schulden periodisch zijn en zich regelmatig vernieuwen of kunnen vernieuwen; dat de eerste Rechter reeds deed opmerken dat de kliniekrekeningen alle 10 dagen opgesteld werden en aldus periodische betalingen eisten, die zich na zekere tijd vernieuwden en zich in het oneindige konden vernieuwen;

Dat de grond van art. 2277 B.W. nl. de bescherming van de schuldenaar tegen het voortdurend aangroeien van zijn schuld, hier wel te vinden is;

dat het slechts anders zou zijn, indien het ging over een schuld in kapitaal met annuïteiten te vereffenen;

Dat beroepster het geval ook ten onrechte vergelijkt met een saldo van lopende rekening;

Dat in casu geen saldo van rekening in de boekhoudkundige zin gevorderd wordt maar een saldo van 5.000 F' hetzij de twee laatste rekeningen van 8 oktober en 13 oktober 1950 waarop slechts 25 F' aangezuiverd was door de afkorting van 10.000 F' betaald op 30 nov. 1953; dat ieder dezer rekeningen periodische vernieuwbare schulden uitmaakten waarop de ratio legis van ophoping van terugkomende schulden toepasselijk is;

Dat het trouwens vreemd voorkomt dat beroepster nooit een in morastelling aan beroepene gestuurd heeft sedert 1950 of zelfs sedert 1953, datum van de betaling van de 10.000 F' op het saldo;

Om deze redenen,

De Rechtbank, zetelend in hoger beroep, rechtdoende tegensprekelijk, na erover beraadslaagd te hebben, alle andere en strijdige besluiten verwerpend,

Ontvangt het beroep. Zegt dat het ongegrond is.

Bevestigt het vonnis a quo.

Veroordeelt beroepster tot de kosten.

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

Rechtskundig Weekblad

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUGGE

20 juni 1960.

Voorzitter : M. L. B. Vanden Bussche.

Rechters : M.M. De Smet en Bernolet, plv. r.

O.M. : Eerste Substituut M. J. Boudolf.

Advokaat : Mr. Ampe.

Ontkenning van vaderschap. — Ontkenning door eenvoudige verklaring. — B.W. artikel 313; W. van 20 maart 1927, gewijzigd bij de wet van 10 februari 1958, artikel 1. — Feitelijke hereniging of samenwoning. — Bewijslast aan het kind of aan de moeder.

Het kind dat geboren is, meer dan driehonderd dagen na het proces-verbaal van niet verzoening in een echtscheidingsprocedure, kan ontkend worden bij eenvoudige verklaring;

Spijt de Nederlandse tekst van de wet, moet de aanlegger opdat de vordering ontvankelijk zou zijn, niet bewijzen dat er geen hereniging of verzoening tussen de echtgenoten is geweest.

Eventuele hereniging vormt een middel ten gronde die door de verweerders moet opgeworpen en bewezen worden.

Desch... t/ D... en V. D...

Gezien...

Overwegende dat tweede verweerster, echtgenote van aanlegger, de 22e maart 1960 te Oostende het leven schonk aan een kind van het vrouwelijk geslacht dat in de registers van de burgerlijke stand werd ingeschreven onder de naam Christine Karine Desch., als zijnde een wettig kind van aanlegger en tweede gedaagde;

dat aanlegger in de dagvaarding dit kind ontkent; dat de vordering in hoofdorde strekt tot geldig-verklaring van deze ontkenning, daar het kind geboren is meer dan driehonderd dagen na een proces-verbaal van niet-verzoening, opgesteld in de loop van een geding tot scheiding van tafel en bed, ingesteld door tweede verweerster;

dat dit proces-verbaal dat zich in de bundel van aanlegger bevindt inderdaad dagtekent van 19 september 1957 en dat tweede verweerster reeds de 16e juli 1957 door de voorzitter van deze rechtbank gezachtigd werd om een afzonderlijk verblijf te betrekken;

dat in ondergeschikte orde de aanlegger drie feiten stelt om de zedelijke onmogelijkheid van gemeenschap onder de wettelijke konseptieperiode van het kind te bewijzen;

Overwegende dat de vraag allereerst dient gesteld of artikel 313, 2° B.W. (wet van 20 maart 1927, gewijzigd bij de wet van 10 februari 1958 art. 1) de ontkenning bij eenvoudige verklaring toelaat voor ieder kind dat geboren is, meer dan 300 dagen na het proces-verbaal van niet-verzoening in een echtscheidingsprocedure of een procedure van scheiding van tafel en bed;

dat de tekst van de wet immers uitdrukkelijk zegt dat de vordering « niet ontvankelijk » zou zijn « indien is komen vast te staan dat de echtgenoten feitelijk herenigd zijn geweest of dat zij hebben samengewoond;

dat, indien er een wettelijke voorwaarde gesteld is voor de ontvankelijkheid van een vordering, het in de regel de aanlegger is die moet bewijzen dat die voorwaarde is vervuld vooraleer zijn vordering te kunnen laten behandelen ten gronde;

dat het Openbaar Ministerie dan de mening oppert dat de vordering niet mag ontvangen worden en ten gronde behandeld, zolang niet is komen vast te staan dat er geen hereniging tussen de echtgenoten geweest is;

Overwegende dat aanlegger, in een nota na advies, de stelling verdedigt dat het niet om een kwestie van ontvankelijkheid gaat, ofschoon de nederlandse tekst van de wet dit zo verklaart, maar wel eenvoudig om een ekseptie ten gronde die aan de voogd ad hoc en aan de moeder ter hand gedaan wordt;

dat de franse tekst overigens luidt: «...l'action en désaveu ne sera pas admise s'il est établi...» hetgeen naar de grond van de vordering verwijst;

dat het overigens duidelijk om de grond der zaak gaat namelijk om de onmogelijkheid van het door het huwelijk aangewezen vaderschap;

Overwegende dat de peremptoire ekseptie die de wet aldus invoert in de huidige tekst, gewijzigd bij de wet van 10 februari 1958 luidt: «...de rechtsvordering tot ontkenning is niet ontvankelijk (ne sera pas admise) indien is komen vast te staan dat de echtgenoten feitelijk herenigd zijn geweest of dat zij hebben samengewoond»;

dat deze tekst inderdaad niet uitdrukkelijk zegt wie de bewijslast in zake heeft;

dat het echter aan geen twijfel onderhevig is dat hier ook de rechtspreuk reus excipiendo fit actor geldt;

dat inderdaad de wet van 20 maart 1927, die voor het eerst in onze Belgische wetgeving de ontkenning bij eenvoudige verklaring toeliet in de loop van het geding tot scheiding, luidde: «De rechtsvordering tot ontkenning is niet ontvankelijk indien de vrouw bewijst dat de echtgenoten feitelijk herenigd zijn geweest»;

dat deze tekst alleen gewijzigd werd in 1958 omdat de rechtsleer zeer terecht had opgemerkt dat de bewijslast van deze ekseptie in eerste orde aan het kind behoorde of aan zijn wettige vertegenwoordiger en slechts aan de vrouw in zover de wet ze in zake laat roepen om het kind bij te staan (Zie Kluykens, t. VII, nr 543, blz. 477; De Page, t. I, nr 1092, Rép. Prat Dr. B. V^o Paternité et Filiation, nr 79; De Page, Complément I, p. 496 nr 1090; Van Dievoet, La séparation de Corps et la loi du 20 mars 1927 bl. 117);

dat het dus zeker niet de bedoeling is geweest de bewijslast van vrouw en kind op de man over te dragen;

dat in 1927, de heer Braun in de memorie van toelichting, over dit artikel van de wet zegde: «il nous paraît utile de mettre explicitement à la charge de l'épouse, la preuve des circonstances de fait qu'elle invoquerait pour renverser les présomptions légales (geciteerd in Van Dievoet o.c. blz. 117);

dat Prof. Van Dievoet, die deze tekst aanhaalt, er overigens aan toevoegt dat, in tegenstelling met wat de heer Braun ter verdediging van zijn tekst zegde, in Frankrijk nooit werd betwist dat de last van het bewijs aan de vrouw en aan het kind behoorden, o.c. blz. 116 en de verzendingen in vtn. 3);

Overwegende dat de hoofdvordering derhalve gegrond is;

dat er dan vanzelfsprekend geen reden meer is om een getuigenverhoor te bevelen over de morele onmogelijkheid voor aanlegger van betrekkingen met tweede verweerster in de wettelijke konseptieperiode;

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Wijzende bij verstek tegenover beide verweerders, Verklaart geldig de ontkenning van vaderschap

door aanlegger Desch... wonende... van het kind geboren te Oostende de 22e maart 1960, dat in de registers van de burgerlijke stand te Oostende werd ingeschreven onder de naam Christine Karine, als zijnde de wettige dochter van aanlegger en van zijn echtgenote A. VD. tweede verweerster;

Zegt dat het kind het kind niet is van aanlegger, tot zijn familie niet behoort en zijn naam niet mag dragen;

Beveelt dat het beschikkend gedeelte van dit vonnis zal overgeschreven worden op de lopende registers van de burgerlijke stand der stad Oostende op eenvoudig vertoon van de uitgifte van dit vonnis en dat er melding van zal gemaakt worden in de rand van de geboorteakte van bovengenoemd kind; dat er op de jaarlijkse en tienjaarlijkse tafels rekening mede zal gehouden worden;

Beveelt dat alle uitgaven van de akte deze randmelding zullen dragen en dat alle uittreksels ermede rekening zullen houden;

Verwijst tweede verweerster tot de kosten van dit geding.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE LEUVEN

19 november 1959.

Alleenzetelend rechter: M. Rubbrecht.
O.M.: M. Convents.

Vervoer van huisdieren. — Verplichte inschrijving in het bij het Regentsbesluit van 12 mei 1950 voorziene controleboek.

De handelaar in tweehoevige dieren is onderworpen aan de verplichte inschrijving in het bij artikel 29 bis van het regentsbesluit van 12 mei 1950 voorziene controleboek, onverschillig of de vervoerde dieren voor handelsdoeleinden of voor eigen kweek worden vervoerd.

O.M. t/ Cnops.

Overwegende dat verdachte, die veehandelaar van beroep is, beweert voor het vervoer van de 11 in zijn vrachtwagen aangetroffen biggen niet onderworpen te zijn aan de verplichte inschrijving in het controleboek, overeenkomstig artikel 29 bis van het Regentsbesluit van 12 mei 1950, omdat hij deze biggen voor eigen kweek had gekocht;

Overwegende dat voormeld besluit genomen werd krachtens artikel 1 eerste lid der wet van 30 december 1882 op de gezondheids politie der huisdieren, waarbij de Regering gemachtigd wordt, bij Koninklijk besluit, maatregelen voor te schrijven ter voorkoming of bestrijding van besmettelijke ziekten van de huisdieren;

Overwegende dat de ter uitvoering van deze wet getroffen maatregelen vooral voor handelaren verplichtingen bevatten, doch ook voor anderen, omdat het doel van de wet niet is de veehandel als zodanig onder toezicht te stellen doch de gezondheid van de veestapel te bevorderen;

Overwegende dat het dus onverschillig is of een handelaar in tweehoevige dieren, die verplicht is een controleboek te houden, dergelijke dieren met handelsdoeleinden of voor zich zelf vervoert, daar in de beide gevallen het gevaar voor overbrenging van besmetting

hetzelfde is en het opzoeken van de herkomst der dieren in de beide veronderstellingen moet kunnen geschieden;

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

9e Kamer. — 27 mei 1960.

Voorzitter : M. Coens.
Referendaris : M. Van Houtte.
Advokaten : Mrs. Sneyers en Steghers.

Aansprakelijkheid van agent voor de door hem gedane offertes. — Grenzen van deze aansprakelijkheid en toepasselijkheid van de regels van het mandaat.

Een agent is voor de door hem gedane aanbieding slechts aansprakelijk, indien bewezen wordt, dat hij buiten de hem toevertrouwde machten handelt en de wederpartij niet kan vermoeden, dat dit laatste het geval is.

Een agent is een makelaar, zodat ten zijnen opzichte principieel de regelen van het mandaat toepasselijk zijn.

P.V.B.A. Collin en Verbaet t/ N.V. Corebrand.

De eis strekt tot vergoeding der schade door aanlegster geleden, door het niet uitvoeren van een offerte van verkoop, door verweerster in hare hoedanigheid van agent, voor rekening van de firma Animex gedaan, en door aanlegster aanvaard.

Aanlegster steunt haar eis op de verantwoordelijkheid van verweerster, op grond ener fout door haar bedreven, te zeggen : « dat zij lichtzinnig de offerte gemaakt heeft zonder hiervoor machtiging van haar beweerde opdrachtgeefster verkregen te hebben ».

Verweerster ontkent elke verantwoordelijkheid.

Overwegingen :

Het blijkt niet uit de bestanddelen der zaak op welke wijze de voorafgaande besprekingen, in verband met de litigieuze verhandeling, verliepen.

Het eerste stuk desbetreffend in het bundel, is de bevestiging d.d. : 20 oktober 1959, door J.L. Verbaet, agent van aanlegster, van een verkoop voor rekening van Animex, door bemiddeling van verweerster, aan aanlegster, waarin o.m. gezegd wordt : « Prière de nous renvoyer le talon ci - attaché, dûment signé pour accord. Faute de le recevoir endéans les 24 heures la présente confirmation sera considérée comme ayant votre plein accord ».

Op 27 oktober 1959 antwoordt verweerster : « En ce qui concerne votre confirmation d'achat de 50 tonnes, nous vous la retournons non signée, nos commettants polonais n'ayant pu l'accepter, faute de marchandises ».

Er wordt later door Animex bevestigd dat zij inderdaad de verkoop niet inwilligt.

Alzo de feiten vastgesteld, kan er van persoonlijke verantwoordelijkheid van verweerster, in hare hoedanigheid van agent, enkel sprake zijn indien bewezen wordt dat zij een offerte deed buiten de machten waarover zij beschikte, zonder dat aanlegster kon vermoeden dat deze machten overschreden werden.

Verweerster, agent genoemd, is in rechte een makelaar, op dewelke dus principieel de regelen van het mandaat van toepassing zijn.

Indien het vast stond dat verweerster werkelijk een vaste offerte heeft gedaan, in welk geval aanlegster in algemene regel moest vermoeden dat zulks binnen de perken van het mandaat van verweerster bleef, is de toestand in het bepaald geval toch anders.

Inderdaad, voorafgaand elke verhandeling tussen aanlegster en Animex door bemiddeling van verweerster, werden door Animex aan aanlegster de algemene verkoopvoorwaarden hunner verhandelingen, tot 31 december 1959, opgelegd en door aanlegster aanvaard.

Deze zeggen o.m. :

« Le Vendeur — la Générale « Animex »

Le contrat est considéré comme conclu au moment de la confirmation de l'ordre/offre de l'Acheteur par le Vendeur...

Le Vendeur déclare que son agent pour le territoire de la Belgique est la maison P. Coene, De Brandt & Reilles... qui est autorisée à recevoir et à fournir toute sorte de déclarations relatives à l'exécution des contrats conclus, excepté les questions réservées par les présentes conditions de vente...

Toutes les déclarations comme ordres, confirmations, etc. ...devront être confirmées par télégramme ou telex.

Aanlegster besluit dat het hier gaat over ene overeenkomst vreemd aan verweerster en enkel geldend tussen haar en Animex.

Dit is inderdaad zo, doch dit belet niet dat aanlegster hierdoor zeer duidelijk kennis krijgt van de perken der opdracht van verweerster, in de mate dat zij gebeurlijk van de algemene gebruiken afwijken.

Zelfs in geval zij een vast offer ontving van verweerster voor rekening van aanlegster, kon zij dus wel vermoeden dat dit geschiedde binnen de perken der opdracht van verweerster te meer de voorgaande verhandelingen blijkbaar geen « veto » vanwege Animex ondergingen, doch was zij volledig in kennis met het feit dat, volgens de algemene voorwaarden, de opdracht van verweerster voor wat het sluiten van verkopen betreft, voor elke verkoop onderworpen was aan de goedkeuring van Animex, onder vorm van bevestiging door deze laatste zelf van akkoord.

Het akkoord van verweerster was dus steeds behept met een schorsende voorwaarde, dewelke in rechte niet willekeurig kon zijn vanwege Animex, doch waarvoor verweerster in geen geval aansprakelijk staat.

Om deze redenen :

De Rechtbank, maakt melding van de toepassing van artikel 2 van de wet van 15 juni 1935.

Verklaart de eis ongegrond, wijst aanlegster af en veroordeelt haar tot de kosten van het geding.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

OVERZICHT DER BELGISCHE WETGEVING

(1 september - 30 september 1960)

I. Staats- en Administratief recht.

1. *Landbouw*. — Bij K.B. van 19 augustus 1960 (S. 1 september 1960, 6545) worden maatregelen bepaald tot verbetering van het paardenras.

2. *Ministerie van Landbouw*. — De wet van 28 juni 1960 (S. 2 september 1960, 6573) stelt de begroting vast van het Ministerie van Landbouw voor het dienstjaar 1960.

3. *Ministerie van Landbouw*. — Bij K.B. van 15 juni 1960 (S. 3 september 1960, 6614) wordt aan het Nationaal Instituut voor diergeneeskundig onderzoek voor het beheer van zijn vermogen, rechtspersoonlijkheid verleend.

4. *Ministerie van Landbouw*. — Het M.B. van 6 augustus 1960 (S. 3 september 1960, 6619) regelt de uitvoer van aardappelen.

5. *Ministerie van Arbeid*. — Het K.B. van 16 augustus 1960 (S. 3 september 1960, 6639) stelt het personeelskader van het secretariaat van de Nationale Arbeidsraad vast.

6. *Volksgezondheid*. — Het K.B. van 25 augustus 1960 (S. 3 september 1960, 6641) schrijft maatregelen voor betreffende het kleuren van eetwaren.

7. *Ministerie van Arbeid*. — Het K.B. van 23 augustus 1960 (S. 5 september 1960, 6664) stelt de schalen verbonden aan de bijzondere graden bij het Ministerie van Arbeid vast.

8. *Ministerie van Arbeid*. — Het K.B. van 25 augustus 1960 (S. 5 september 1960, 6665) deelt in categorieën sommige personeelsleden van het Ministerie van Arbeid in en stelt verder de voorwaarden vast voor toelating tot sommige graden van dit ministerie.

9. *Landsverdediging*. — Het K.B. van 25 augustus 1960 (S. 5 september 1960, 6667) wijzigd de inrichting der korpsen van de landmacht.

10. *Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet*. — Het K.B. van 22 augustus 1960 (S. 7 september 1960, 6710) verhoogt de grens der verbintenissen van het Nationaal Instituut voor landbouwkrediet.

11. *Landbouw*. — Het M.B. van 31 augustus 1960 (S. 7 september 1960, 6711) stelt het bedrag der premieën toegekend aan de instellingen die uit Belgische melk zekere melkderivaten voortbrengen, vast.

12. *Binnenlandse zaken*. — Het K.B. van 10 augustus 1960 (S. 7 september 1960, 6713) stelt het nationaal comité van advies voor de burgerlijke bescherming in.

13. *Ministerie van Arbeid*. — Bij K.B. van 27 juni 1960 (S. 7 september 1960, 6720) wordt het organiek kader van het Ministerie van Arbeid aangepast.

14. *Ministerie van Afrikaanse zaken*. — Het M.B. van 24 augustus 1960 (S. 7 september 1960, 6734) wijzigd het M.B. van 26 februari 1959 houdende uit-

voeringsmaatregelen van het statuut van het bestuurspersoneel in Afrika.

15. *Ministerie van Landbouw*. — Het K.B. van 29 juli 1960 (S. 8 september 1960, 6735) wijzigd de regentsbesluiten van 28 mei 1946, 23 januari 1948 en 23 maart 1950 betreffende het statuut van de landbou wattachés.

16. *Volksgezondheid - Orde der geneesheren*. — Het K.B. van 11 mei 1960 (S. 8 september 1960, 6746) wijzigd het K.B. van 23 mei 1939 tot regeling van de toepassing der wet van 25 juli 1938 houdende oprichting van de orde der geneesheren.

17. *Ministerie van Kulturele zaken*. — Bij K.B. van 27 augustus 1960 (S. 9 september 1960, 6777) worden raadgevende kulturele comité's bij de gewone omroepen van de Belgische radio en televisie opgericht.

18. *Ministerie van Landsverdediging*. — Het K.B. van 25 augustus 1960 (S. 9 september 1960, 6773) wijzigd en vult art. 2 van het K.B. van 16 maart 1954 aan houdende vaststelling van de schalen voor de bijzondere graden bij het ministerie van landsverdediging.

19. *Ministerie van Landsverdediging*. — Het K.B. van 25 augustus 1960 (S. 9 september 1960, 6774) wijzigd dit van 29 februari 1960 betreffende de aan de officieren van het actief kader opgelegde beroepsexamen voor de bevordering tot de graad van majoor.

20. *Onderwijs*. — Het K.B. van 29 augustus 1960 (S. 9 september 1960, 6783) stelt de voorwaarden vast waaronder de kandidaat in de wetenschap, groep natuurkundige wetenschappen, toegang kan verkrijgen tot de graad van kandidaat in de natuur- en geneeskundige wetenschappen.

21. *Economische zaken - Graverijen*. — Bij K.B. van 3 augustus 1960 (S. 9 september 1960, 6784) wordt het aanstellen van verantwoordelijken voor werken uitgevoerd in graverijen verplichtend maakt.

22. *Ministerie van Justitie*. — Het K.B. van 31 augustus 1960 (S. 13 september 1960, 6865) wijzigd het kader van het hoofdbestuur van het Ministerie van Justitie.

23. *Ministerie van Openbaar Onderwijs*. — De wet van 15 juli 1960 (S. 14 september 1960, 6878) stelt de begroting vast van het Ministerie van Openbaar Onderwijs voor het dienstjaar 1960.

24. *Ministerie van Financiën*. — De wet van 28 juli 1960 (S. 16 september 1960, 6976) stelt de begroting der ontvangsten en uitgaven voor orde voor het dienstjaar 1960 vast.

25. *Binnenlandse zaken*. — De wet van 5 augustus 1960 (S. 17 september 1960, 7039) breidt het grondgebied der gemeente Tilleur uit door toevoeging van het gedeelte van het grondgebied der gemeente Ougrée en St.-Nicolas.

26. *Economisch en sociaal instituut voor de Middenstand*. — Het K.B. van 3 augustus 1960 (S. 17 september 1960, 7055) stelt het organiek reglement van het economisch en sociaal instituut voor de middenstand vast.

27. *Ministerie van Afrikaanse zaken*. — Het K.B. van 1 september 1960 (S. 17 september 1960, 7065) wijzigd het K.B. van 28 juni 1960 houdende het statuut

van ambtenaren van het bestuur in Afrika, van de kaders van het onderwijs, van de rechterlijke orde en van de gerechtelijke politie der parketten en van de aanvullingsambtenaren in dienst op 30 juni 1960.

28. *Ministerie van Arbeid.* — Het K.B. van 26 augustus 1960 (S. 17 september 1960, 7066) wijzigt het K.B. van 17 juli 1959 houdende vaststelling van het organiek kader van het Ministerie van Arbeid.

29. *Ministerie van Openbare Werken - Oorlogsschade.* — Het K.B. van 8 september 1960 (S. 20 september 1960, 7124) stelt inzake oorlogsschade aan boten de integrale vergoedingscoëfficiënten voor de periode van 1 juli 1960 tot 30 september 1960 vast op 5,80 %.

30. *Commissie van Beroep voor Oorlogsschade voor Oost-Vlaanderen.* — Bij M.B. van 30 augustus 1960 (S. 20 september 1960, 7125) wordt een einde gesteld aan de werkzaamheden der commissie van beroep voor oorlogsschade van Oost-Vlaanderen.

31. *Overeenkomst tussen België en Frankrijk inzake burgerlijke oorlogsslachtoffers.* — De wet van 10 augustus 1960 (S. 21 september 1960, 7143) keurt de overeenkomst goed tussen België en Frankrijk betreffende de invaliditeits- en overlijdenspensioenen der burgerlijke oorlogsslachtoffers, ondertekend op 20 september 1958 te Brussel.

34. *Volksgezondheid - Handel in slaap- en verdovende middelen.* — Het K.B. van 25 juli 1960 (S. 21 september 1960, 7162) wijzigt het K.B. van 31 december 1930 omtrent de handel in slaap- en verdovende middelen.

35. *Volksgezondheid - Keuring van geslachte dieren.* — Het K.B. van 19 augustus 1960 (S. 22 september 1960, 7209) wijzigt het K.B. van 9 maart 1953 betreffende de handel in slachtvlees en houdende reglementering van de keuring der hier te lande geslachte dieren, alsmede het K.B. van 12 december 1955 betreffende de uitvoer van vlees.

36. *Ministerie van Verkeerswezen.* — Het K.B. van 2 juni 1960 (S. 23 september 1960, 7248) stelt de onderverdeling van het grondgebied in twaalf gewesten vast en wijzigt het K.B. van 23 april 1959 houdende coördinatie van de besluiten van het organiek kader van het personeel van het Ministerie van Verkeerswezen.

37. *Ministerie van Economische zaken.* — Het K.B. van 8 augustus 1960 (S. 23 september 1960, 7253) wijzigt het organiek kader van het Ministerie van Economische zaken.

38. *Verkeerswezen.* — Het K.B. van 6 september 1960 (S. 24 september 1960, 7283) wijzigt het K.B. van 15 maart 1954 tot regeling der luchtvaart.

39. *Openbare Werken - Oorlogsschade.* — Het K.B. van 14 september 1960 (S. 24 september 1960, 7283) stelt inzake oorlogsschade aan woongebouwen de integrale vergoedingscoëfficiënt voor de periode van 1 juli 1960 tot 31 december 1960 vast op 5,5 %.

40. *Verkeerswezen - Vervoer van personen en zaken.* — Het K.B. van 15 september 1960 (S. 26 september 1960, 7328) wijzigt het algemeen reglement behorende

bij het regentsbesluit van 22 mei 1957 tot vaststelling van de technische eisen waaraan de voor personenvervoer gebezigde voertuigen, die benevens de zitplaats van de bestuurder ten minste 9 plaatsen tellen en de voertuigen gebezigd voor het vervoer van zaken, moeten voldoen.

41. *Landbouw.* — Het M.B. van 9 juli 1960 (S. 27 september 1960, 7352) stelt de rassenlijst vast van de land-, tuin- en bosbouwsoorten die aan de keuring van de Nationale Dienst voor afzet van land-, tuin- en bosbouwprodukten kunnen onderworpen worden.

42. *Verkeerswezen - Vervoer van zaken.* — Het K.B. van 22 september 1960 (S. 27 september 1960, 7365) stelt het algemeen reglement vast betreffende het vervoer van zaken met motorvoertuigen tegen vergoeding.

43. *Verkeerswezen.* — Het M.B. van 23 september 1960 (S. 27 september 1960, 7378) stelt de uitvoeringsmaatregelen vast van het K.B. van 22 september 1960, houdende algemeen reglement betreffende het vervoer van zaken met motorvoertuigen tegen vergoeding.

44. *Onderwijs.* — Het K.B. van 25 augustus 1960, 7393) wijzigt dit van 19 juli 1955 betreffende het toekennen van beurzen voor niet universitaire hogere studien.

45. *Onderwijs.* — Het K.B. van 25 augustus 1960 (S. 27 september 1960, 7394) wijzigt het K.B. van 20 juli 1955 waarbij de procedure en voorwaarden inzake toekenning van de beurzen voor universitaire studien bepaald worden.

46. *Internationale overeenkomst.* — De wet van 12 juli 1960 (S. 28 september 1960, 7415) keurt de volgende internationale akten goed:

a) Aanvullend protocol nr. 8 tot wijziging van het verdrag inzake oprichting ener Europese Betalingsunie van 19 september 1950, ondertekend op 28 juni 1956 te Parijs;

b) Aanvullend protocol nr. 9 tot wijziging van het verdrag inzake oprichting ener Europese Betalingsunie van 19 september 1950, ondertekend op 28 juni 1957 te Parijs;

c) Aanvullend protocol nr. 10 tot wijziging van het verdrag inzake oprichting ener Europese betalingsunie van 19 september 1950, ondertekend op 27 juni 1958 te Parijs;

47. *Financiën - Lening.* — Bij M.B. van 27 september 1960 (S. 28 september 1960, 7426) wordt de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid gemachtigd tot het aangaan onder 's Rijks waarborg van een lening nominaal groot 2 milliard frank.

48. *Verkeerswezen - Taxidiensten - Politierglementen.* — Het K.B. van 15 september 1960 (S. 28 september 1960, 7428) wijzigt het regentsbesluit van 20 augustus 1947 houdende politierglement betreffende de exploitatie van taxidiensten.

49. *Volksgezondheid.* — Het K.B. van 10 juli 1960 (S. 28 september 1960, 7432) wijzigt het K.B. van 14 april 1958 houdende vaststelling van de criteria tot toekenning door het Nationaal Instituut voor de Lichamelijke opvoeding en de sport van toelagen voor de werkzaamheden van verenigingen en groeperingen die de aanmoediging van de lichamelijke opvoeding en de sportbeoefening tot doel hebben.

50. *Ministerie van Binnenlandse zaken.* — Bij K.B. van 2 september 1960 (S. 29 september 1960, 7454) wordt het K.B. van 6 mei 1958 aangevuld tot vaststelling van de schalen verbonden aan de bijzondere graden bij het Ministerie van Binnenlandse zaken.

51. *Ministerie van Binnenlandse zaken.* — Bij K.B. van 2 september 1960 (S. 29 september 1960, 7455) wordt het K.B. van 6 mei 1958 tot vaststelling van de weddeschalen voor de bijzondere graden van het Ministerie van Binnenlandse zaken aangevuld.

52. *Binnenlandse zaken.* — Het K.B. van 12 september 1960 (S. 29 september 1960, 7462) wordt een taks geheven op het verstrekken van bepaalde documenten aan vluchtelingen en staatlozen.

53. *Verkeerswezen.* — Het K.B. van 20 september 1960 (S. 29 september 1960, 7464) wijzigt sommige bepalingen betrekking hebbende op de toepassing van het reglement betreffende het onderzoek van vaartuigen en vloten die de Rijn bevaren.

54. *Ministerie van Afrikaanse zaken.* — Het K.B. van 9 september 1960 (S. 29 september 1960, 7475) stelt bijzondere maatregelen vast met betrekking tot de beroepsmagistraten, de beambten van het bestuur in Afrika, der kaders van het onderwijs, het erkend onderwijs inbegrepen, de rechterlijke orde en van de gerechtelijke politie der parketten.

55. *Overeenkomst tussen België en Duitsland.* — De wet van 5 mei 1960 (S. 30 september 1960, 7503) keurt de overeenkomst goed tussen België en Duitsland betreffende de oprichting van kantoren waar de nationale controles van beide landen naast elkaar geschieden, betreffende de controles in de rijdende treinen en de aanwijzingen van gemeenschappelijke stations en van uitwisselingsstations voor het verkeer over de Belgisch-Duitse grens, ondertekend op 15 mei 1956 te Brussel.

56. *Ministerie van Financiën.* — Het K.B. van 2 september 1960 (S. 30 september 1960, 7524) vult het K.B. aan van 30 mei 1955 tot vaststelling van de schalen verbonden aan de bijzondere graden bij het Ministerie van Financiën.

II. Arbeidsrecht en Maatschappelijk Hulpbetoon.

57. *Dienst ten voordele van gebrekkigen en verminkten.* — De wet van 25 juli 1960 (S. 1 september 1960, 6542) wijzigt de wet van 10 juni 1937 houdende wijziging van het K.B. van 31 mei 1933 tot wijziging en aanvulling van de wet van 1 december 1928, waarbij één dienst en een speciaal fonds ten voordele van de gebrekkigen en verminkten werd ingericht.

58. *Kledings- en confectiebedrijf - Arbeid.* — Bij K.B. van 4 juli 1960 (S. 1 september 1960, 6558) wordt algemeen verbindend verklaard de beslissing van 23 maart 1960 van het Nationaal Paritair Comité voor het kledings- en confectiebedrijf aangaande drie zesaandelijke verhogingen van de minimumlonen welke bepaald werden bij de beslissing van 1 juli 1957, betreffende de classificering en de vaststelling van de minimumuurlonen der werkplaats- en thuisarbeiders en arbeidsters van de confectieondernemingen voor petten, kepi's, baretten en hoofddeksels voor heren andere dan hoeden, welke ressorteren onder het Nationaal Paritair Comité voor het kledings- en confectiebedrijf, algemeen verbindend verklaard bij K.B. van 25 november 1957.

59. *Ziekte en Invaliditeitsverzekering.* — Het K.B. van 23 juni 1960 (S. 3 september 1960, 6646) wijzigt het organiek K.B. van 22 september 1955 van de ziekte en invaliditeitsverzekering.

60. *Ziekte- en Invaliditeitsverzekering.* — Het M.B. van 23 juni 1960 (S. 3 september 1960, 6647) wijzigt dit van 22 september 1955 in uitvoering van het organiek K.B. van de ziekte en invaliditeitsverzekering en de bilaterale en multilaterale overeenkomsten betreffende de sociale zekerheid waar zij de ziekte en invaliditeitsverzekering beogen.

61. *Wit- en zelfwasserijen - Arbeid.* — Het K.B. van 4 juli 1960 (S. 5 september 1960, 6663) regelt de arbeidsduur in de wit- en zelfwasserijen, in de strijk-ondernemingen, alsmede in de depots en shops.

62. *Ziekte- en Invaliditeitsverzekering.* — Het K.B. van 29 augustus 1960 (S. 5 september 1960, 6668) wijzigt het organiek K.B. van 22 september 1955 van de ziekte- en invaliditeitsverzekering.

63. *Arbeidsongevallen.* — Het K.B. van 1 september 1960 (S. 7 september 1960, 6725) vult het regentsbesluit van 19 oktober 1944 betreffende het verlenen van toelagen aan sommige categorieën van door arbeidsongevallen getroffen aan.

64. *Arbeidsbemiddeling en werkloosheid - Kolenmijnen.* — Bij K.B. van 1 september 1960 (S. 7 september 1960, 6727) wordt voor de arbeiders van steenkolenmijnen tijdelijk afgeweken van artikel 81 van het regentsbesluit van 26 mei 1945 betreffende de inrichting van de rijksdienst voor arbeidsbemiddeling en werkloosheid.

65. *Wasserij- en strijkondernemingen - Arbeid.* — Het K.B. van 25 juli 1960 (S. 9 september 1960, 6766) stelt voor de ondernemingen die klederen of stoffen voorwerpen chemisch reinigen of strijken, alsmede voor de depots en shops die zich met één of meer bedrijfheden van voormelde sector bezighouden, de voorwaarden vast waaronder het gebrek aan werk wegens economische oorzaken de uitvoering van de arbeidsovereenkomst schorst.

66. *Voedingsnijverheid - Arbeid.* — Bij K.B. van 27 juli 1960 (S. 9 september 1960, 6767) wordt algemeen verbindend verklaard de beslissing van 19 mei 1960 van het Nationaal Paritair Comité voor de voedingsnijverheid betreffende de verkorting van de arbeidsduur in de darmfabrieken en slachthuizen.

67. *Drukkerij-, grafische kunst- en dagbladbedrijf - Arbeid.* — Bij K.B. van 27 juli 1960 (S. 9 september 1960 - 6769) wordt algemeen verbindend verklaard de beslissing van 8 juni 1960 van het Nationaal Paritair Comité voor het drukkerij-, grafische kunst- en dagbladbedrijf betreffende de verkorting van de arbeidsduur.

68. *Rijksdienst voor kinderbijslag.* — Het K.B. van 1 september 1960 (S. 9 september 1960, 6775) richt de Rijksdienst voor kinderbijslagen voor werknemers en van de Rijksdienst voor kinderbijslagen voor zelfstandigen in.

69. *Ceramiekbedrijf - Arbeid.* — Bij K.B. van 10 augustus 1960 (S. 12 september 1960, 6384) wordt algemeen verbindend verklaard de beslissing van 6 april 1960 van het Nationaal Paritair Comité voor

het ceramiekbedrijf, betreffende de verkorting van de arbeidsduur.

70. *Grootwarenhuizen - Arbeid.* — Het K.B. van 19 augustus 1960 (S. 12 september 1960, 6838) regelt de duur van de werkelijke arbeid der werknemers in zekere diensten der grootwarenhuizen.

71. *Nationale Kas voor bediendenpensioen.* — Het K.B. van 20 augustus 1960 (S. 15 september 1960, 6944) wijzigd het K.B. van 29 juli 1957 houdende regeling van de organisatie en de werking van de Nationale Kas voor bediendenpensioen.

72. *Rust- en overlevingspensioen - Bedienden.* — Het K.B. van 20 augustus 1960 (S. 15 september 1960, 6946) wijzigd het K.B. van 29 juli 1957 houdende vaststelling van de maatregelen die door de verzekeringsinstellingen dienen getroffen te worden met het oog op de uitvoering van de wet van 12 juli 1957 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor bedienden en de modaliteiten van uitvoering en controle van deze maatregelen.

73. *Rust- en overlevingspensioen - Bedienden.* — Het K.B. van 20 augustus 1960, (6959) wijzigd het K.B. van 30 juli 1957 tot vaststelling van de algemene reglementen betreffende het rust- en overlevingspensioen voor bedienden.

74. *Rust- en overlevingspensioen - Bedienden.* — Het K.B. van 20 augustus 1960 (S. 15 september 1960, 6961) bepaalt de uitvoeringsmaatregelen van art. 19 der wet van 22 februari 1960 tot wijziging van de wet van 12 juli 1957 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor bedienden.

75. *Overeenkomst tussen Nederland en België inzake sociale verzekering.* — In het Staatsblad van 16 september 1960 (7010) verscheen de tekst van het akkoord tot herziening van het akkoord van 21 april 1951 inzake de verzekering tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en vroegtijdige dood, tot uitvoering van het verdrag van 29 augustus 1947 tussen België en Nederland betreffende de toepassing der wederzijdse wetgeving op het punt der sociale verzekering.

76. *Voedingsnijverheid - Vetsmelterijen - Arbeid.* — Bij K.B. van 27 juli 1960 (S. 16 september 1960, 7018) wordt algemeen verbindend verklaard de beslissing van 19 mei 1960 van het Nationaal Paritair Comité voor de voedingsnijverheid, tot wijziging van de beslissing van 19 december 1955 van hetzelfde comité betreffende de verkorting van de arbeidsduur in de vetsmelterijen, algemeen verbindend verklaard bij K.B. van 7 mei 1957.

77. *Ceramiekbedrijf - Arbeid.* — Bij K.B. van 4 augustus 1960 (S. 6 september 1960, 7019) wordt algemeen verbindend verklaard de beslissing van 6 april 1960 van het Nationaal Paritair Comité voor het ceramiekbedrijf tot vaststelling van arbeidsvoorwaarden in sommige sectoren.

78. *Tuinbouwbedrijf - Arbeid.* — Bij K.B. van 10 augustus 1960 (S. 16 september 1960, 7023) wordt algemeen verbindend verklaard de beslissingen van 30 november 1959 en van 8 juni 1960 van het Nationaal Paritair Comité voor het tuinbouwbedrijf tot wijziging van de beslissing van 16 oktober 1957 betreffende de beroepsclassificatie, de vaststelling der basisminimum-lonen en de koppeling van deze lonen aan het

indexcijfer der kleinhandelsprijzen van het Rijk, voor de arbeiders en arbeidsters in het tuinbouwbedrijf te-
:erk gesteld, algemeen verbindend verklaard bij K.B. van 10 april 1959.

79. *Ceramiekbedrijf - Arbeid.* — Bij K.B. van 19 augustus 1960 (S. 16 september 1960, 7026) wordt algemeen verbindend verklaard de beslissing van 6 juli 1960 van het Nationaal Paritair Comité voor het Ceramiekbedrijf betreffende de verkorting van de arbeidsduur in de pannbakkerijen.

80. *Hoge Raad voor veiligheid der werkplaatsen.* — Het M.B. van 20 juli 1960 (S. 16 september 1960, 7028) stelt de modaliteiten vast tot aanwijzing van de leden van de Hoge Raad voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing der werkplaatsen alsmede de werkingsmodaliteiten van dit organisme.

81. *Kappersbedrijf - Arbeid.* — Bij K.B. van 27 juli 1960 (S. 20 september 1960, 7126) wordt algemeen verbindend verklaard de beslissing van 30 mei 1960 van het Nationaal Paritair Comité voor het kappersbedrijf en de schoonheidszorgen houdende wijziging van de beslissing van 25 januari 1960 van hetzelfde comité betreffende de vaststelling van de minimumdaglonen in de kapperssalons en de koppeling van deze lonen aan het indexcijfer der kleinhandelsprijzen van het Rijk, algemeen verbindend verklaard bij K.B. van 12 april 1960.

82. *Voedingsnijverheid - Arbeid.* — Bij K.B. van 10 augustus 1960 (S. 20 september 1960 - 7129) wordt algemeen verbindend verklaard de beslissing van 19 mei 1960 van het Nationaal Paritair Comité voor de voedingsnijverheid tot vaststelling van de minimumlonen der arbeiders tewerkgesteld in de darmfabrieken en in de slachthuizen.

83. *Cementbedrijf - Arbeid.* — Bij K.B. van 19 augustus 1960 (S. 21 september 1960, 7171) wordt algemeen verbindend verklaard de beslissing van 8 juni 1960 van het Nationaal Paritair Comité voor het cementbedrijf tot verlenging en wijziging van de beslissing van 23 september 1959, betreffende de vaststelling van de lonen en arbeidsvoorwaarden in de ondernemingen voor cementagglomeraten.

84. *Jutezakkenmakerij - Arbeid.* — Bij K.B. van 24 augustus 1960 (S. 21 september 1960 - 7184) wordt algemeen verbindend verklaard de beslissing van 31 mei 1960 van het Nationaal Paritair Comité voor het vervaardigen van en de handel in jutezakken betreffende de vaststelling van de minimumuurlonen van arbeiders en arbeidsters tewerkgesteld in de ondernemingen welke ressorteren onder dit comité alsook de koppeling van deze lonen aan het indexcijfer van de kleinhandelsprijzen van het Rijk.

85. *Voedingsnijverheid - Slachthuizen - Arbeid.* — Bij K.B. van 26 augustus 1960 (S. 22 september 1960, 7213) wordt algemeen verbindend verklaard de beslissing van 27 juni 1960 van het Nationaal Paritair Comité voor de voedingsnijverheid tot vaststelling van de minimumuurlonen der arbeiders en arbeidsters tewerkgesteld in de slachthuizen.

86. *Arbeid.* — Het K.B. van 1 september 1960 (S. 22 september 1960, 7215) wijzigd het regentsbesluit van 2 april 1947 tot bepaling van de algemene modaliteiten van uitvoering van het wetsbesluit van 25 februari 1947 betreffende het toekennen van loon aan de

werknemers voor een bepaald aantal feestdagen per jaar.

87. *Hulp- en verzorgingskas voor zeevarenden.* — Het M.B. van 1 augustus 1960 (S. 24 september 1960, 7291) wijzigt dit van 10 april 1958 tot uitvoering van de statuten van de hulp- en verzorgingskas voor zeevarenden onder Belgische vlag.

88. *Wasserijen - Arbeid.* — Het K.B. van 19 augustus 1960 (S. 24 september 1960, 7295) stelt de arbeidsduur in de ondernemingen, welke klederen of stoffen voorwerpen verven, chemisch reinigen of strijken, alsmede in de depots en shops, vast.

89. *Voedingsnijverheid - Arbeid.* — Bij K.B. van 19 augustus 1960 (S. 24 september 1960, 7296) wordt algemeen verbindend verklaard de beslissing van 19 mei 1960 van het Nationaal Paritair Comité voor de voedingsnijverheid, houdende wijziging van de beslissingen van 9 juni en 29 oktober 1959 van hetzelfde Comité, tot regeling van de arbeidsvoorwaarden in de maalterijen, algemeen verbindend verklaard respectievelijk door de K. Besluiten van 10 augustus 1959 en 15 januari 1960.

90. *Vervoerondernemingen - Arbeid.* — Bij K.B. van 1 september 1960 (S. 24 september 1960, 7304) wordt algemeen verbindend verklaard de beslissing van 16 oktober 1959 van het Nationaal Paritair Comité voor het vervoer, houdende wijziging van zijn beslissing van 31 januari 1951 algemeen verbindend verklaard bij K.B. van 28 mei 1951.

91. *Hotelbedrijf - Arbeid.* — Bij K.B. van 26 augustus 1960 (S. 28 september 1960, 7437) wordt algemeen verbindend verklaard de beslissing van 17 juni 1960 van het Nationaal Paritair Comité voor het hotelbedrijf tot vaststelling van de bezoldigingen der arbeiders die tegen vast loon worden betaald.

III. Rechterlijke inrichting.

92. *Justitie - Reglement Rechtbank Eerste Aanleg Dendermonde.* — Het K.B. van 26 augustus 1960 (S. 21 september 1960, 7159) wijzigt het dienstreglement van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Dendermonde.

93. *Justitie - Rechtbank Eerste Aanleg Bergen.* — Het K.B. van 29 augustus 1960 (S. 22 september 1960, 7200) stelt het dienstreglement van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Bergen vast.

IV. Fiscaal recht.

94. *Met het zegel gelijkgestelde taksen.* — Het K.B. van 6 september 1960 (S. 10 september 1960, 6806) wijzigt de algemene verordening op de met het zegel gelijkgestelde taksen.

95. *Invoerrecht.* — Het K.B. van 12 september 1960 (S. 17 september 1960, 7057) stelt een bijzonder recht op de invoer van sommige landbouw- en voedingsprodukten in.

96. *Invoerrecht.* — Het M.B. van 13 september 1960 (S. 17 september 1960, 7058) stelt een bijzonder recht bij de invoer van sommige landbouw- en voedingsprodukten in.

H. Boonen.

BALIELEVEN

Orde der Advokaten bij het Hof van Beroep te Brussel

Wij delen hieronder de tekst mede van de belangrijke beslissing die op 15 november 1960 genomen werd door de Orde der Advokaten bij het Hof van Beroep te Brussel.

* * *

Het onbehagen gewekt bij de advokaten door zekere reglementaire beschikkingen die van aard zijn de balie en de overheden die er met de tucht belast zijn in het gedrang te brengen, heeft weerklank gevonden bij de Raad van de Orde der Advokaten bij het Hof van Beroep te Brussel.

De Raad heeft kennis genomen van de Franse verordening van 6 oktober 1960, waardoor het de gewone of militaire rechtscolleges toegelaten wordt de advokaten sankties op te leggen die, om het even of ze op tegenspraak dan wel bij verstek uitgesproken worden, uitvoerbaar zijn niettegenstaande elk rechtsmiddel. Hij stelt het gevaar vast dat besloten ligt in een terugkeer tot zekere strekkingen en beschikkingen van het keizerlijk decreet van 14 december 1810.

Hij merkt op dat de gebruiken gelukkig de strengheid hebben getemperd van wat het decreet toelaat inzake handhaving van de orde op de terechtzittingen. Hij herinnert er aan dat de rechten en verplichtingen van de verdediging de overheden van de Orde als hun natuurlijke beschermers en natuurlijke rechters hebben. Hij drukt de wens uit dat deze beginselen, door de traditie aangenomen, in een bindende tekst zouden uitgedrukt worden, om op deze wijze de onafhankelijkheid en de vrijheid van de rechten van de verdediging volledig te vrijwaren.

Vlaams Pleitgenootschap bij de Balie te Brussel.

Het Vlaams Pleitgenootschap bij de Balie te Brussel kondigt aan dat er op woensdag 30 november a.s. te 20.30 uur in de zaal van het Hof van Assisen, Gerechtsgebouw te Brussel, een lezing zal gehouden worden door Pater N.M. Wildiers, die als onderwerp koos « De evolutiegedachte op onze dagen: De opvattingen van Teilhard en Chardin ».

MEDEDELINGEN

VIIIe Congres der Internationale Vereniging voor strafrecht. Lissabon, 1961.

Wij ontvangen het hieronderstaand programma van het VIIIe Congres der Internationale Vereniging voor strafrecht, dat in 1961 zal gehouden worden te Lissabon.

* * *

De Internationale Vereniging voor strafrecht heeft de uitnodiging van de Portugese regering aanvaard en zal haar VIIIe congres houden te Lissabon van 21 tot 27 september 1961.

Vier vragen zijn vermeld op de dagorde :

1. - De problemen die gesteld worden in het heden-daagse strafrecht door de uitbreiding van de misdrijven gepleegd zonder opzet (zonder schuld).

2. - De methoden en technische hulpmiddelen waarvan gebruik gemaakt wordt in het uitwerken van de strafrechterlijke uitspraak.

3. - De vraagstukken gesteld door de publiciteit die gegeven wordt aan de criminele handelingen en aan de strafrechtelijke procedures.

4. - De toepassing van de vreemde strafwet door de nationale rechter.

De studie van deze vier vragen heeft het voorwerp uitgemaakt van voorbereidende vergaderingen, die respectievelijk gehouden werden te Rome, Parijs, Lissabon, en Freiburg in de lente van 1960.

De algemene verslaggevers zijn de Heer Professor E. Altavilla, de Heer Raadsheer M. Ancel, de Heer Deken J. Belez dos Santos en de Heer Professor J. Van Bemmelen.

Zowel de individuele als de algemene verslagen zullen gepubliceerd worden in de *Revue internationale de Droit pénal*.

De officiële talen van het congres zullen zijn het frans, het engels en het portugees. Een onmiddellijke vertaling van de debatten in deze drie talen zal verzekerd worden.

De inschrijvingen zullen ontvangen worden tot 1 juni 1961. Zij dienen toegezonden te worden aan de Heer J. Guardado-Lopes, directeur-generaal der Penitentiaire diensten, Ministerie van Justitie, Lissabon.

De voorbereidende werken zullen toegezonden worden aan de personen die het inschrijvingsrecht voor het congres, vastgesteld op 15 dollars, zullen betaald hebben. Deze som wordt verminderd tot 12 dollars voor de leden van de Internationale Vereniging voor strafrecht.

Alle personen die bijkomende inlichtingen wensen te ontvangen betreffende de organisatie van het congres kunnen zich wenden, ofwel tot de Heer J. Guardado-Lopes, directeur-generaal der Penitentiaire Diensten, Ministerie van Justitie te Lissabon, ofwel tot de Heer P. De Cant, bijgevoegd sekretaris-generaal van de Internationale Vereniging voor strafrecht, eerste substituut van de Procureur des Konings, Gerechtshof, Brussel.

Vrije Universiteit te Brussel

Rechtsfaculteit

René Marcq - Studiecetrum.

Ten einde de rechtswetenschap te bevorderen verenigt het bij de Rechtsfaculteit der Vrije Universiteit te Brussel gevoegde René Marcq-Studiecetrum al de afgestudeerden, die aan werken over juridische onderwerpen wensen deel te nemen.

De werken staan onder leiding van hoogleraren of docenten die belast zijn met een leeropdracht in de Faculteit, of desnoods van andere personaliteiten. De belangstellenden mogen aan alle of aan sommige werken van één of meer afdelingen deelnemen. Ze mogen eveneens aan de Directeur van het Centrum een onderwerp voorleggen dat niet op het programma staat.

De titel « Gediplomeerde van het René Marcq-Studiecetrum » wordt door de Rechtsfaculteit verleend aan deelnemers die zich onderscheiden hebben door hun medewerking aan de werken van één of meer afdelingen, gedurende minstens één jaar, en die hun

medewerking tot een geschreven bijdrage gevoerd hebben.

Dank zij het René Marcq-fonds kan het studiecetrum beslissen dat verdienstelijke (hetzij individuele, hetzij collectieve) bijdragen gedrukt zullen worden. Individuele bijdragen mogen tot de voorbereiding van aggregaats- of bijzondere doctoraatsproefschriften gebruikt worden.

Werkprogramma voor het Academisch jaar 1960-1961

1. *Privaatrecht.*

a) Professoren Mevr. M. Gevers en M.H. Simont :

Het ontstaan van het sociaal recht : inrichting van de arbeid in de 19e eeuw.

b) Professor R. Dekkers :

De nationalisaties.

c) Professoren A. Lepaige en A. Bernard :

1) Studie van de hervorming van het onderzoek inzake burgerlijke rechtspleging.

2) Studie van de hervorming van de expertise inzake burgerlijke rechtspleging.

d) Professor J. Gilissen :

Problemen aangaande het opstellen van de gewoonten, eertijds en vandaag.

e) Professoren J. Van Ryn en J. Heenen :

Rechtsvergelijkende studie van de Brusselse Conventie tot eenmaking van bepaalde regels inzake cognossement.

2. *Strafrecht.*

Professoren H. Bekaert, P. Cornil en J. Dupreel :

De nieuwe taken van de politie.

3. *Financierwetenschappen.*

Professoren H. De Leuze en E. Schreuder :

1) De levensverzekering en de belasting.

2) De intellectuele eigendom en de belasting.

4. *Staatsrecht en administratief recht.*

a) Professor W.J. Ganshof van der Meersch

1) Studie over de respectieve rol van de regering en het Parlement bij het opmaken van de wet (in de franse taal).

2) Studie over de controle van de actie van de regering door het Parlement.

b) Professor J. Van Tichelen :

De rol van de executieve macht bij het opmaken van de wet. (in de nederlandse taal).

c) Professor P. Ansiaux :

De hedendaagse ontwikkeling van de wetgevende macht. (De voorbereiding van de wetgeving in de schoot van private groepen : de halfdirecte democratie; het verzet tegen de wet).

d) Professor M. Somerhausen :

De niet toegepaste wetten.

e) Professor M.A. Flamme :

Het begrip van de openbare dienst in het Belgisch recht.

5. *Volkenrecht en internationale politiek.*

Professoren H. Rollin en L. Gyselinck :

De Belgische rechtspraak inzake volkenrecht.

6. *Europees recht.*

a) Professor Ch. Hammes :

Het recht van de Europese gemeenschappen onder het oogpunt van zijn toepassing.

b) Professoren J. Van Ryn en J. Heenen :

Het stelsel van de beperkingen aan de mededinging in het kader van het verdrag van Rome.

Toelatingsvereisten :

- a) Doctor in de rechten zijn of drager van een eindexamen diploma van universitaire studies ;
- b) Toegelaten worden door de Directeur van het Centrum, op voorstel van één der werkleidende professoren ;
- c) Zich laten inschrijven op het secretariaat der Universiteit.

Candidaturen dienen tot de secretaris van het Centrum gericht :

J. Heenen, Hoogleraar aan de Rechtsfaculteit
10, Loixplaats, Brussel 6.

De Directeur,
R. Dekkers,
Hoogleraar aan de Rechtsfaculteit.

Vrije Universiteit te Brussel

De Vrije Universiteit te Brussel Rondigt de vacatuuren aan van de hiernavolgende cursussen in de rechtsfaculteit :

- Inrichting der havens en politiek van het zeevervoer, in de Nederlandse taal.
- Maritiem krediet (schip en koopwaar) - Maritieme verkoop, in de Nederlandse taal.
- Internationaal zeerecht, in de Nederlandse taal.
- Luchtrecht, in de Nederlandse taal.
- Maritieme techniek, in de Nederlandse taal.
- Luchtrecht, in de Franse taal.
- Inrichting van het krediet, in de Nederlandse taal.

De aanvragen van de kandidaten, met curriculum vitae, dienen toe te komen, vóór 25 december 1960, bij de Heer Rector der Universiteit, Fr. D. Rooseveltlaan, 50.

TIJDSCHRIFTEN

Rechtskundig Tijdschrift voor België : jrg. 1960 - nr. 5 :

J. De Bruyne, Misdad en straf bij Dostojevski (vervolg).

Tijdschrift voor sociaal recht en van de Arbeids-gerechten : jrg. 1960 - nr. 7 :

F. Bleeckx, La loi du 12 juillet 1960 modifiant la loi organique du 9 juillet 1926 des Conseils de prud'hom-

mes. — H. Libert, De toestand van de zeeman, varende onder Belgische vlag, ten aanzien van de maatschappelijke zekerheid.

Nederlands Juristenblad : jrg. 1960 - nr. 40 :

H. L. Bakels, De Dienstwoning. — L. A. Kesper, Overdracht van monumenten. — G. A. Jansen op de Haar, Echtscheiding door onderlinge toestemming. — F. H. J. Driessen, Wijziging Wet Administratieve Rechtspraak Bedrijfsorganisatie. — J. J. R. Bakker, « La donna negli ordinamenti giuridici degli stati moderni ».

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie : jrg. 1960 - nr. 4652 :

H. van den Heuvel, De rechtsgevolgen van een onware of onjuist gebleken opgave omtrent de huur-opbrengst bij verkoop van onroerend goed (II, slot). — H. van Santen, Nogmaals de vrijstelling van artikel 32, 9°, der Sucessiewet 1956.

Recueil de Jurisprudence du Droit Administratif et du Conseil d'Etat : jrg. 1960 - nr. 3 :

Rechtspraak.

Revue Pratique du Notariat Belge : jrg. 1960 - nr. 2452 :

W. Janssens, L'accession et la propriété horizontale.

Revue de l'Administration et du Droit Administratif de la Belgique : jrg. 1960 - nr. 11 :

Loi provinciale. — Archives, documents et bibliothèques. — Domaine public et domaine privé. — Bibliographie. — Commission d'assistance publique. — Domaine public et domaine privé. — Etat civil. — Fonctionnaires communaux. — Impositions communales. — Loi communale. — Police communale. — Divertissements publics. — Revue de la jurisprudence.

Recueil Dalloz : jrg. 1960 - nr. 38 :

R. Bourdoncle, De l'obligation de réserve qui s'impose aux fonctionnaires français.

Northwestern University Law Review : jrg. 1960 - nr. 3 :

William M. Trumbull, Bank Deposits and Collections in Illinois Under the Proposed Uniform Commercial Code. Robert A. Helman, Partial Requirement Contracts Under Sections Three of the Clayton Act.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"